

645
1992

საქართველოს მედიკონი

ჟინეკოლოგიური კაბე
არც ისე საშინაო

სახარება
უპანვილთათვის

საბათილი სიუჟეტი
კარგიდან

მოდა

საქართველო
შავი

პრაქტიკული
მედიკონი

საქართველოს
მედიკონი

საქართველოს
მედიკონი

ISSN 0321-1509

1992

საქართველა

საქართველოს რესპუბლიკის
შარნალი ქალბინის და
ოჯახისთვის

მთავარი რედაქტორი
ნარბერიზ მგალებელი

სარედაქციო კოლეგია:

- მარია ბარათაშვილი.
- ნაზი თარბაძე.
- ლია კაპაბაძე
(პასუხისმგებელი რედაქტორი).
- ნაზი აილასონია.
- ლაშა აბაშელიძე.
- გუგა კვარაცხელია.
- ნანული ტაბარაშვილი.
- ცინარა ტაბაძე.
(ხატურული რედაქტორი).
- ირმა ჩოგიაშვილი.
- ნინო ჯაგაძე.
- ეთერ ჯაგაძე.

რედაქტორი ნანული ბაძია

საქართველოს მთავარი რედაქტორი
ნანული ბაძია; მთავარი რედაქტორი
ჯანთაშვილის ფორმირება.

შარნალი გამომცემი 1992 წლიდან
საქართველოს შარნალი რედაქციის
გამომცემლობა „საქართველო“
მ. კოსტავას ქ. № 14.

„Sakartvelos Kafi“
Georgian Woman
a Magazine for Women of the
Republic of Georgia

უწინდები და უნეტარები, საქართველოს
კათოლიკოს პატრიარქი ილია მეორე

ართულ კიდევ გამოქვეყნდება
ქართული სიბრძნე და სიღარიბის
ბაიხე, მაშინ, როცა საქმე ეხ-
ვმოლა საქართველოს ყოფნა-
არყოფნას. 11 ოქტომბერს გამართულ
პარლამენტის არჩევნებში ელდარდ შე-
ვარდნამეძე მიიღო ხმების 95,9 პრო-
ცენტი, რაც თითქმის სამჯერ მეტია
იმ რაოდენობასთან შედარებით, პარ-
ლამენტის თავმჯდომარის ასარჩევად
რომ არის საჭირო.
აღსრულდა!
დღევანდელ საქართველოს ლეგიტი-

მური ხელისუფლება ჰყავს, რომე-
ლიც ისტორიული გარდატეხის ურ-
თულეს პროცესებში ყველაზე სწორი
დემოკრატიული განვითარების გზას
დაადგება. ეკონომიკურად და სოცია-
ლურად დესტაბილიზებულ ყოფიერე-
ბაში ცივილიზებულ, დემოკრატიულ
წესრიგს შეიტანს.
რა გეაძლევის ასეთი იმედის საფუ-
ძელებს? ის, რაც უკვე მოპოვებულია.
საქართველოს დამოუკიდებლობა
და მისი ცნობა მსოფლიოს უმრავ-
ლესი ქვეყნის მიერ, ეროვნული სა-

საქართველო რეფორმების

სწრაფში, 1992 წლის 11 ოქტომბერი, საპრეტენო უფროსი ბ.ნ. მამუკაძე შეხვედრებში
მუდღელსონ, კ.ნ. ნანული საბარმეზმისთან ერთად.

2003

ხელმწიფოს ფორმირების პროცესის დაწყება, გაეროსა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებში გაწევრიანება, დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარება. კურსის აღება თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის განვითარებაზე, დემოკრატიის დამკვიდრება, დიქტატურის უარყოფა.

თავის წინასაარჩევნო სიტყვაში ბატონმა ედუარდ შევარდნაძემ თქვა: ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ კეთილდღისა და ბოროტის ბრძოლაში პო-

ლიტიური გაიმარჯვებს. მოვლენების ასეთ პრინციპულ გაგებაზე აგებული ჩვენი პოლიტიკა, მისი სტრატეგია და ტაქტიკა. ამიტომ მე ვთავაზობთ სოციალური და ისტორიული ოპტიმიზმის პოლიტიკას“.

დაიხ, სწორედ ეს გვესაჭიროება დღეს ჩვენ: ოპტიმიზმის პოლიტიკა და არა ისტერიული კვიელი «გვიშველეთ, ვიღუპებით“!

ყველა წინაპირობა არსებობს ვივარაუდოთ, რომ ახალი პარლამენტი და

მისი თავმჯდომარე საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკას მსოფლიო თეორიისა და პრაქტიკის დონეზე აიყვანენ.

ქართველ ხალხს ყველაზე მეტად დღეს ესაჭიროება თავდაუზოგავი შრომა, მაღალი დისციპლინა, წესრიგი. ამის გარეშე ჩვენ უფლება არ გვექნება პარლამენტს ვუქმთიანი მუშაობა მოეთხოვოთ.

მაშ ასე, არჩევანი გაკეთებულია. წინ ახალი წარმატებებია!

საქართველოს
მინისტრო
გიგლიძისა

დამიანი

ის

განხილავს

დამიანი

ლოცვა განცხადება ჩვენს გულში ღვთის არსებობისა და არსებისა, საუბარია ქმნილებისა თავის შემოქმედთან, ადამიანის მიერ გულის გახსნა ღვთის წინაშე, გზა თვითშემცნებისა და ღვთის შემცნებისა. ლოცვა ღმერთთან, როგორც უხეიანს პიროვნებასთან, ცოცხალი ურთიერთობის სახეა. ლოცვა შეიძლება ღვთის საიდუმლო იყოს და სამადლობელი, სავედრებელი და სინანულის გამოხატუვლი. მართალი ლოცვა შეუძლებელია ჭეშმარიტი ღმერთის რწმენის გარეშე, გულწრფელობის, გულმოდგინეობის და თამბაძლობის გარეშე, ერთობის სულის გარეშე.

პირადი ლოცვა შეიძლება იყოს კერძო და საზოგადო. გარკვეულ შემთხვევაში შეიძლება კოლექტიურად მხოლოდ ჩვენთვის, ან რომელიმე ადამიანისათვის, მაგრამ მუდმივად ჩვენ კოლექტიურად ვეკლასათვის. საოჯახო ან განმარტებული ლოცვის გარდა არის საეკლესიო ლოცვა, რომელიც აერთიანებს ერთი ტაძრის მრევლს და სარწმუნოებრივი ერთობის ძალით ღვთის მაღლით გვაკავშირებს ჩვენს ერთიან და მთლიან მსოფლიო ეკლესიასთან. ლოცვის ნიჭი ადამიანში იჩენს თავს რწმენასთან ერთად. არის ლოცვა ჩვენი სიტყვებით წარმოთქმული და არის წმიდა მამების ლოცვები, რომელსაც მორწმუნე ქრისტიანი იმდენად ითვს, რამდენად იმეცნებს საკუთარ თავს, ღმერთს და იმენს სულს სიმდაბლისა, მოწყვლებისა, სიძარტლისა, მშვიდობისა და სიყვარულისა.

ადამიანმა შეიძლება ილოცოს ღვთის ნებისმიერ დროს, მაგრამ არის ლოცვები დღილი სათქმელი და ძილის წინ სათქმელი; არის დიდ დღესასწაულებზე საკითხავი; ან კვირის ყოველი დღისათვის განკუთვნილი ლოცვები.

ადამიანი ამ ქვეყანაზე გარკვეული რიტმით ცხოვრობს, ამდენად სულიერი სარწმუნოებრივი ცხოვრება ამავე რიტმით გვაკავშირებს უფალთან და ლოცვა თვითონ ამ რიტმის აწონასწორებს, ამშვიდებს, აკეთილშობილებს, აღრმავებს ჩვენს დამოკიდებულებას ქვეყანასთან.

ყველა მორწმუნისათვის ცხადია, რომ ღმერთია ზეცისა და ქვეყნის გა-

მგებელი, მაგრამ პირადი ცხოვრების ყოველდღიურ მოვლენებთან მიმართებაში ჩვენ გვაიწვევს განგების მოქმედება ან ზოგიერთ შემთხვევაში ვერ განცნობიერებთ ღვთის ნების გამოვლინებას. ლოცვის გარეშე ამ სულიერი ნაკლის გამოწვევებს და სულიერი ცხოვრების სრულყოფა შეუძლებელია. ლოცვით განწყობა და ერთობა უფალთან ცხადყოფს ჩვენივის ღვთის განგებას და ნებას.

ქრისტიანის ცხოვრება იწყება ლოცვით, ლოცვით იკურთხება მისი საქმე, საზრდო, სწავლა-მეცადინეობა, გზა, ლოცვით იცავს თავს ყოველგვარი ბოროტი სულის შემოტევისაგან, ლოცვით შეწყვეა იგი მოკაზურთაში მყოფ ახლობლებს ან ხელებს, და ლოცვით დაასრულებს სწავლად ღღეს. გარდა ყოველდღიური ლოცვებისა მორწმუნე შემღებისდაგვირად და სურვილის მიხედვით ღღის განსაკუთრებული კითხულობის გამს, ან პარაკლისის, ან დაუჯდომელს ან ფსალმუნს.

ლოცვით ადამიანი მიისწრაფვის შთავარი მიზნისაკენ, ღმერთთან სახალისიკენ, მაგრამ ამის გარეშე თითოეულ ლოცვას თავისი განსხვავებული მნიშვნელობა აქვს მორწმუნისთვის. ფსალმუნი იკითხება თანმიმდევრულად პირველიდან ბოლომდე გარკვეული პერიოდის მანძილზე და შემდეგ კვლავ თავიდან შეიძლება განხლდეს მისი კითხვა. ყოველდღე ზოგიერთი ერთსა და იმავე კანონს კითხულობს, ზოგი კი შემთხვევის მიხედვით რომელიმე გამორჩეულ ფსალმუნს. ფსალმუნი ანუ ღვთიანი იკითხება როგორც ცოცხალთათვის, ისე მიცვალებულთა მოსახსენებლად, განსაკუთრებით კი გარდაცვალებიდან ორმოცე დღის განმავლობაში. ყოველი ზემოთნათქვამი ლოცვების კითხვის წესი მორწმუნე სასურველია დაახუსტოს თავის სულიერ მოძღვრობთან.

ლოცვების გარდა ოჯახში იკითხება წმინდა წერილი. ამ საკითხს შემდეგ საუბარს დაუთმობთ.

შამა ბიორბი (გაზრეპელი),

თბილისის სასულიერო სემინარიისა და საქალმათის რექტორ-პროტორეცტორი

ადამიანის ცხოვრებას შინაგან და გარეგან მხარე აქვს. არსებითა შინაგანი, გარეგანი შეიძლება ეთანხმებოდეს შინაგანს, გამოხატავდეს, ან ეწინააღმდეგებოდეს, ნიბაუდეს მას. მართლმორწმუნე ქრისტიანის შინაგანი სულიერი ცხოვრების არსი არის ლოცვითი დამოკიდებულება უფალთან; რათა უფლის სახე, სახელი და სიტყვა სული წმიდის ძალით იყოს ჩვენს შორის და მის მიერ განიწმინდოს გონება და გული ჩვენი. ამიტომ ქრისტიანის ცხოვრება ლოცვის და წმინდა წერილის კითხვის გარეშე, ღვთის მტნების გარეშე წარმოუდგენელია.

ამი სექტემბერი, ხუთშაბათი, რადიოთი შემზარავ ამბებს ვისმენ... ომია აფხაზეთში. სისხლი იღვრება და უკვლე... ომში წასულ ვაჟებს მეთრე შვილის შემქნას ულოცავენ. ბიჭიაო, ახარებენ მაშას.

ცხოვრება. ცხოვრებაა, სიცოცხლე ვრძელდება, უბედურებასთან ერთად ჩნდება ბედნიერება, ტანჯვას მოსდევს სიხარული. საბუნელეც კი თავის თავში სინათლეს ატარებს. იმ დროს, როცა ბრძოლის ველზე მამულს ეწერებოდა ჩვენი შვილები, სამშობიარო სახლებში, საბედნიეროდ იბადებოდა ბიჭები...

ვერის უზნის შესამე სამშობიარო სახლში დავს, 3 სექტემბერს, დილის 5 საათიდან 15 საათამდე შვილი პატარა მოქალაქე შეეძინა საქართველოს, და ასეთი სამშობიარო სახლი საქართველოში ძალზე ბევრია.

საგულდაგულოდ შეკრულ-შეკრეული ეს პაჩია არსებანი. გულზე დარდს გადავიყრის, ღიმილს მოგვერის მათი დინჯი და თითქოსდა უღვრელი გამომეტყველება, უღარღელი მთხარეა, აქაო და, ვინა ხართ და რაში შენაღვლებითო. უმეტესობა უკვე დანაყრებულყოფი, ერთი კი ჯერ არ ეშუებოდა დედის ტუქუს, აინუნებოდა არ ავადება ჩვენს მზიარულ შეძახილებს.

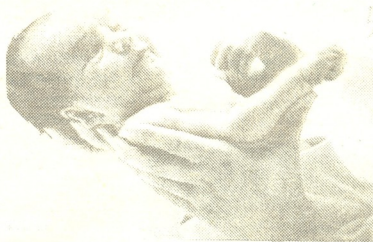
პირველად 24 წლის ირმა გოვოლაძე-შარაბიძეს გაეცხაუბრე. ეს მისი პირველი მშობიარობაა. ბიჭი შეეძინა. რა თქმა უნდა, კიდევ გააჩენს, პრიობლები აქვს, მაგრამ მაინც გააჩენს, გაზრდის როგორმე, ოღონდ შუველობა იყოს.

28 წლის ნინო კუმულარია-კამუშაძე უკვე სამი შვილის დედაა. შინ ტყუპა გოგონები ჰყავს, ახლა ბიჭი შეემატათ. ბედნიერია ნინო, ბიჭუნელა.

ცნობისმოყვარეობამ, რომელმაც აქ მომიყვანა, საუკებოთი გამიმართლა: მრავალბებიან ჩვენი შვილები, უკოდურებს სიღრუჭირებსაც კი არ ჩაუკლავს ახალგაზრდების უმრავლესობაში შვილების გაჩენისა და აღზრდის სურვილი, მაგრამ როგორ უნდა მეთქვა, მავალითად, ნინოსთვის, მეთქვინებაც ხომ გააჩენ-მეთქი? როგორ გაზრდის ოთხ შვილს, რა პირობებში, რა საზრდოთი და რა წყაროთი...

თითქოს ფიქრებს მიმიხვდა ნინოს საწოლის მეზობელი ეკა ხანიძე, ახლა, რომ ახალშობილი გოგო უწევს გვერდით, ჩემს შუკითვგას არ დაეცლიდა და ისე შეუბნებია: ქალ-ვაჟს დედა ვარ და მესამეც მინდა გავაჩინო... ვაჩენენ! ნინო, ქეთინო, ეკა, მაია, ირმა და მოუშუშებენ წყლულს უმოწყვლოდ დაჭრილ საქართველოს, ეჭვიც არ გვეპარება! ქართულ დედებს მომადლებული აქვთ ნიჭი დე-

საბედნიეროდ გაიწს იბადებოდა

მესამე სამშობიაროს სამედიცინო განყოფილებაში მიმღებში ექთანია, ქალბატონი ლალი ლეკვიანი. საგულდაგულად ითვლის ვერნალში გატარებულ მშობიარობა ვაგრძენს. — აგვისტოში ჩვენთან 148 ქალმა იმშობიარა. რა თქმა უნდა, მეტია საჭირო. მეტი იყვნენ თუნდაც! ამ ხუთიოდე წლის წინათ, ორჯერ მეტი უნდა იყოს მომავალში.

სამშობიარო განყოფილებაში მახინძლობას მიწვევენ მუან-გინეკოლოგები: ქალბატონი ნუნუ თაღალაკაძე და ახალგაზრდა დანო კობეშვიძე. 29 წლის დიდი თავად ორი ვაჟიშვილის მამაა.

მათთან ერთად პალატაში | შევიდვარ, პალატა დიდია ვეღლა საწოლი დაკავებულია ისეთ დროს მომიწია შესვლა, როცა დედებს ახალშობილები მიუყვანეს. უცნაური სანახავია

ვად იმისა, რომ უზინათა, ახალგაზრდა ოჯახი დედის ერთობახან ბინაში ცხოვრობს. დიდი ხანი არ არის, რაც დამთავრა კონსერვატორია, მაგრამ ერთი დღეც არ უშუბავია, არადა, როგორ ენატრება თავისი საყვარელი ვოლინი — სამსახური. სიდ სცალია სამი პაჩიას დედას! გოგონები ჯერ კიდევ წლინახევრისაც არ არიან. უშუშეკრობა ძნელია. დღევანდელ გაჭირებას რა ვუყო, თორემ აბორტის წინააღმდეგია ნინო... მაინც ფიქრობს მომავალზე, გამრავლებაზე. — ჩემი მშობლები ჩვენზე მეტად არიან შემოთვალული და დადარდაინებულნი, — არ დამავა ნინო. გამოცდილ ხალხს არ გაემტყუნება. ძნელია ერთობახან ბინაში სამშვიდობანი ქალიშვილის ოჯახი შეეხიზნო.

დობისა და ბავშვების აღზრდისა... საზოგადოება, მთავრობა მზარში უნდა დაუდევს ახალგაზრდებს, იზრუნოს იმ აუცილებელი პირობების შესაქმნელად, რაც ახალ ოჯახს ესაჭიროება. ძნელია ჩვილი ბავშვის საკვებზე დარბოდეს მშობელი და ვერ შოვლობდეს ან საკვები გამოჩნდეს, მაგრამ ისე მჭირადღირებული, რომ მის შესაძენად ფული არ ჰყოფნიდეს, ბავშვის საწოლი იშოვო, მისი დასადგამი ადგილი კი არ გაგაჩნდეს.

უჭირს საქართველოს, მაგრამ იმედო და მომავალზე ფიქრი გვასულდგმულებს. საქართველო გაიმარჯვებს, საქართველო უნაღვავია!

ზაქარია მთაწარიანი თავისი მსოფლიო მას მხროლვე სახელით მოიხსენიებს.
ნანი — მამიკო, ნანი ბაბაშვილი და მისი სიმღერის შემოქმედი, მისი უკანონო ბა-
ბაშვილი და მისი ბაბაშვილი და დიდი სიყვარულის დასტურია.
წლებადღეობა წელი ნანი ბაბაშვილის საბჭოთაო წელია, ვროლოცხეთი დღის-მე-
სობისათვის მისი სახელით მოხსენიება და გთავაზობთ მასთან საუბარს.

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბჭო

მხროლვე და მხროლვე კარგი სიმღერა

ახლა რომ ვუკვირდები, ძალიან საინტერესო ცხოვრება მქონია — შეხვედრები საინტერესო ხალხთან, ტურნეები, მოგზაურობები... ბევრი სიხარული განმიცდია და ბევრი ტკივილიც, რასაკვირველია.
ღვია მიქელაძის ქალია და თავის თავადური წარმომავლობით ძალიან ამყობს შეიძლება ითქვას, დღემდე მთელი ცხოვრება მე შემომწირა. უნივერსიტეტში სწავლასაც ჩემს ვაჟს დაანება თავი. ყოველწლიურად ცდილობდა, კარგი აღზრდა-განათლებლა მიმეღო. ვფიქრობ, ცოტათი დაუფასებია ამავე.

მშობლები საკმაოდ ხანდაზმულები არიან, მაგრამ მხნე გამოიყვრებიან — ახლაც მათ ყველაფერს დღა აკეთებენ. მას რომ ვუყურებ, გული მიკვდება — მთელი თავისი სიცოცხლე ხომ ბაზარი — სამზარეულო, ბაზარი-სამზარეულო. მხოლოდ არცერთი ჩემი კონცერტი არ გამოტოვებია. ამას წინათ ეკამ იხუმრდა, შენ რომ არ მღეროდე, ბებიო სამზარეულოდან არ გამოივიდოდა.

სახლში ფუსფუსი მეც ძალიან მიყვარს, სადილს არ ვამზადებ, მაგრამ ჭურჭელს და ქვაბებს დიდი ხალისით ვრეცხავ. სულ მინდა სახლში ვიყო, ოღონდ გარეთ ნუ გამიყვანთ. თავისუფალი დრო თითქმის სულ არ მაქვს, მთითმეტეს ახლა — დიდიდან საღამომდე ნატალიას გუელი ჩემს თერთმეტი თვის შვილიშვილს; რომ იცოდეთ, რა საყვარელია! სულ სიმღერით ვაინებ, ისიც ამეყვება. საოცარი სმენა აქვს, ეკას პატარაობას მავრებს — თუძეც ის უფრო მუსიკალური იყო, ან რა გასაკვირია, ბავშვით სულ მუსიკის გაუგუნის ქვეშ მყავდა — მაშინ ერთი-ოთახი გვექონდა და ეკას საწოლი ფორტეპიანოსთან შედგა.

კიდევ გაამბოთ ეკახე? არა, უშჯობისა მას დაეკაპარაკოთ, ერთს კი გეტყვით: ჩემს შვილს დედა არასოდეს დაუბახია, არც უფროს შვილიშვილებს — ლევანს და გიორგის — ბებია. ყველა ნანის მეძახის. არ მინდა, მაგრამ რა ვქნა, ძალაუნებურად ასე ხდება...

სიმღერის გარდა არაფრის ნიჭი არ მაქვს. ვარ მხოლოდ შემსრულებელი.

ბელი. ოღონდ მამუშავე, შენ იყავი ინელიცტორი და არ გიღადატებ... არც არავითარი პირობი გამაჩნია. ჩემი პირობი კიდევ და კიდევ სიმღერა და დაკვრა-აღბათი, არ შეიძლება, სხვა-ნაირად რომ იყოს — მე ხომ მუსიკალური ოჯახში გაიზარდე, ჩვენს ოჯახში ხშირად ეკრებოდნენ პროფესიონალი მუსიკოსები, ის კი არა, დღით თორამე რეპეტიციებს ხშირად ჩვენთან მართავდა.

ღვლის ექვსი და და ერთი ძმა ჰყავდა. ყველა საოცრად მღერობდა. ბაბუა, ბაბუის დედაც მომღერლები იყვნენ.

დღეიდანვე ქეთევან მიქელაძე პროფესიონალი მომღერლად ითვლებოდა, მოსკოვში 1937 წელს ქართულ დეკლამაციურ ორდენითაც დაჯილდოეს. აი, ის მღეროდა თუ მღერობდა, ნეტავი მისი ხმის ტემბრი მე შეიზღეს. პირობა დედა სიმღერებს როცა სწავლობდა, ჩემდღუნებურად ვამახსოვრებდი. ექვსი წლისა გიტარაზეც ვუკრავდი (მერე არ მივატოვე ამას უფროვანი ყურადღება), მხრებზე მოსახსხამს მოვიყვებდი და ძალზე მგამრთობიარედ ვმღეროდი ქართულ და რუსულ რომანსებს, ჩემი ჭკუით სტუმრებს ვამაყვდი, თან ცდილობდი არტისტიკლად გამომსწვლიოდა, თუმცა არტისტიკაში ნამდვილად არ მქონდა, უფრო ლირიული ვიყავი; ის მერე მოვიდა, თანდათან — პრაქტიკამ მოიტანა, სცენაზე ხშირად გამოსვლამ, საკუთარ თავზე მუშაობამ.

დიდი როლი ითამაშა ჩემს ცხოვრებაში „ორერასთან“ მუშაობამ... 15 წელიწადს ბიჭებთან ერთად ვმღეროდი. ჩემი სტილი ახანაც რადიკალურად ჩამოაყალიბა. ბიჭები იმდენად დიდებულად მექცეოდნენ, რომ სცენაზე დედოფალავით ვერძნობდი თავს. მაპატიეთ, რომ ასე ვამბობ, ამით მთავრად განწყობას მინდა ვაგუგუხა ხაზი. გული მწყდება, „ორერა“ რომ დამშალა...

მერე ჩემი სოლო კონცერტები... ეს მედიკო კონგლიამევილის დამსახურებაა. 1956 წელს ერთად მივედი პოლიტექნიკური ინსტიტუტის თვით-

ჩვენი სტუმარი

ეკთი გვაქვს ცა...

მოქმედებით კოლექტივში. შესანიშნავი ჯაზი ჰყავდათ და ერთი წლის მერე ფესტივალზე პირველი ადგილი აეიღეთ. გავიდა დრო და შედიკო ჩემი კონცერტმეისტერია, როგორც თვითონ ხუმრობით ამბობს: „ჩვენი ანსამბლის მენეჯერიცაა და დირექტორიც“, თუმცა „ჩვენი ანსამბლი“ ხშირად არ უწევს გასტროლებს. ჩვენი ერთობლივი მუშაობის დაწყებისთანავე შედიკოს ვუთხარი, — ჰეროფერებში არ წაყალიბეთქი. რომ მახსენდება მგზავრობა მატარებელით, თვითმფრინავით, ცუდი სასტუმროები და საერთოდ ცუდი საყოფაცხოვრებო პირობები, თავს დათრგუნულად უგრძნობ; ამიტომ თითქმის არსად დავდივარ...

ბუნებით ესთეტი ვარ — ვერტფივვლიაფერს კარვს და ლამაზს ძალიან მიყვარს ლამაზი ქალი. შეიძლება ქალს სახე არ ჰქონდეს ლამაზი, მაგრამ ჰქონდეს მოხდენილი ტანი, მოყვანილი ხელები ან მომხიბლავი მხარები — ესეც უდიდეს საბავშვობას მანიჭებს. კაცი კი უფრო ვაჟკაცური, კარგად გაზრდილი, თავგამაჯობული მომწონს.

თავს უფლებას არ ვაძლევ, მოვლუნდე. სილაშაზისა რა მოგახსენით, შიგარძე ვედილივ ფორამა ვიფი, თუმცა დიტა არასოდეს დამიკავს. ერთ დროს ითვებოთ ვიფავი ვატატეხუთი. ახლაც თუ მაქვს დრო და საშუა პაერნე ვიმყოფები, ითვების სისტემით ვსუნთქავ.

მირწმუნე ვარ. მშენიანე მწამდა ღმერთის, როცა ეკლესიაშივ სიარულივ ატარებოდი იფი. კონსერვატორიაშივ ოქროს ჯვრით დავდიოდი, ამის გამო ვახეთქივ გამწერეს. ვერანბო, რომ ღმერთი მწყალბოვს მისი მაღლი მფარავს... ბევრჯერ შემოუთავაზებიათ საზღვარგარეთ ცხოვრება რა თქმა უნდა, იქ ათსჯერ უკეთესი პირობებია, მაგრამ ამის სურვილი არასოდეს გამძინდა. ემიგრანტები მოჭრილი ხეებს მაკონებენ, უფლებად დარჩენილებს...

რა შეიძლება ჩემს მამულს გავუკეთო? — მხოლოდ და მხოლოდ კარგი სიმღერა. ბევრს ვმუშავბ.

ერთი აუხდენელი ოცნება დამჩრბა— ოპერის მომღერლობა. ეს იმას გავს, ჯარისკაცი გენერლობაზე რომ ოცნებობს... ამბობენ, ჰამლეტ გონაშვილიც ამას ნატრობდალ...

თბილისს ხანშედიობო მსხიათ ერევა ერეწენლს ქალბატონი, ჩვენი თანამუშაუდი ლიანა შეტარაძე, როგორც თავად თქვა, სოხუთის მშვიდობის ფონდმა დააქსრია უდიდეს მსახი — ქართული გულამდე მინიანის თს სათბო, სიყვარული და ანტისიცემა, რაც სოხუნს ხალხს საქართველოთან აკავშირებს.

— თბილისში დავბადე და გავაზარდე. — თქვა ქალბატონმა ლიანამ. — არასოდეს მხოფერია, თუ ოდნებუ სხვაგან მომიწევდი ცხოვრება. კონსერვატორიაში წაწვლისას გვადცანა თბილისივ სოხუნს ვრაცე თინაინ და ჩემს ბედი მას დავუკავშირე. ერთბანს მოსკოვში ვცხოვრობდი: ამჟამად ერეწენლს ვართ.

პირველ ხანებში ძალიან გამიჭირდა სამშობლოთან განშორება, როცა უცხეს სრულიად უცხო გარემოში აღმოვჩნდი. მაჭირდა თუ მშლინდა, ხუდი თბილისზე, ხბლოლებზე ვუფერბობდი. როგორც ჩანს, შეუძლებელია ფაშინია საბოლოოდ მოსწევდარი თანჯის ფეხებზე. კიდევ კარგი, დღეს მანდილი არ აჩის თბილისამდე — ხშირად ჩამოვდივარ, გული არ მთიმენს. მეუღლე გაგებით ეკოლებო ჩემს ამ „მოგზაურობებს“. ფიკომპოზიტორები, ერეწენის კონსერვატორიის პრიფესორი. გვაქვს ვაჟიშვილი დავითი. ხბივ მუხიკოსია. მოსკოვში ცხოვრობს. „ხორეშენისა“ თეატრის მუსიკალური ხელმძღვანელი.

შე კ ერეწენის ხელოვნების ინსტიტუტში ვმუშავბ, რომლის თავმჯდომარეა ცნობილი კომპოზიტორი ელუარდ შირაზიანი. სწორედ მისი უშუალო თხოვნით ვარ ჩამოსული თბილისში.

ხბითი ცხოვრება დავად, აღამაინებს საკუთარი ტიპაულება და დარდი ვადაიკრედილი. ერთმანეთს ვუვლი ეჭვის თვალთ უუფრებს, სხვი ერკონების ხალხს მიუფრებს, პირ

ველ რიგში, ვუფერბო, აუცილებელია შტრასი და მოყვარვის გარეწვა შევავლოვ. ქართული და სოხუნს ხალხების მეგობრობა საუკუნეებით განსაზღვრებია და მის წაწლე არავის ძალდება.

მერწმუნე, როგორც ქართულ ქალბატონს, რომლისთვისაც უპირველესია ხანშობლო და გობივო, ღობონ სიტყვებად ნუ ჩამოვლიათ ნიაჭავის: სოხუნთს გულით განიცდიან საქართველოს უწელო ტრადიციას და წულით უხარიათ უოველი მისი გამჩრება. სოხუნთს მწიხტერის შემდეგ ჩემი ერეწენლი ნაცნობ-მეგობრები ტირილით ხელებს მაკოცინდენ და მადლობას მიხდიდენ ამ სიყვობის და თანადობისთვის, რაც ქართველთმა გამოჩინეს. მათი მადლობა საქართველოს ეკუთვნოდა!

ქართველებმა ხბივ უნდა აცოდნენ, რომ სოხუნთს მოქალაქეობა სომხებად არ თვლიან ამათ, ვინც საქართველოში ცხოვრობს და ქართველი ტრას წინააღმდეგ ბრძვბის. აუხაზუთის სოხუნთს ხაზოვადობის „ერეწენს“ წერებო სოხუნთში ერის მოღალატეებად გამოაცხადეს.

ერთი ცხს ჰქვე ცხოვრობოთ, ერთი მწიხტვებს. პატავა უნდა ვცეთ ერთმანეთის ადვი-წიხებს, კულტურას, ერთმანეთის ღირსების შეღებვას ღმერთი არ გვაბატებს.

ვუფერბო, ჩემს მისხა ხახიციო შედგენ გამოიღონ. პირველი ნაბიჯები უნდა გადავდგა, რომ მისხა ორს რენსუბლიკის ერთობლივო ღირსებების სამომავლო გეგმებში, ხატარება კონსერტებში, მოეწყოთ გამოცდენები, ექსპანდირებო. შემოვლით ვინმეც ფიქტორის, რომ ახლა ამის დრო არ არის, მაგრამ ხელოვნების გარეშე ჩვენს ცხოვრებას უნარი დავტრება. შინაგანად გამოვფიცებით, რაც დღეს ფუბდერება ტრადიციებს, ჩვენი ხელოები ხილარბის შედგაცია.

ხელი შევახვედილი ერთმანეთს. ცხოვრება გაცილებეთ ადვილით, თუ გვერდით ხბი. შელო მეგობრია გეხულება.

მონილოვა ნიქარა
ნენა დალიაიშვილი

შპრინე ნაბიჩე

პრეპრეპარატი მშობლებისათვის

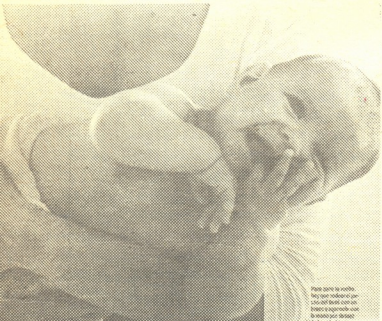
ღაღის ხაღებში

ახალშობილი იხვითი პანწინა ღაღუმწყო ჩანს, რომ გამოუცდელ ღღელას შიხი ხელში აყვანაც კი უშინია. მათ, რა თქმა უნდა, ჟრთხილად უნდა მოვუპუროთ, მაგრამ არც ისე, ზოგიერთს რომ მკონია.

ის წუთი, როცა მშობელი პირველად აიფვანს ხელში პირმშოს, მთელი ცხოვრების მანძილზე არ ავიწყდება, ერთის მხრივ, განცდილი სიხარულისა და მეორეს მხრივ, საკუთარი უსუსურობის შეგრძნების გამოშობლის შიში სრულიად ბუნებრივია, თუმცა სინამდვილეში ახალშობილი არც ისე უმწვია, როგორც ერთი შეხედვით ჩანს.

ღღეს გამოუცდელი ღღლებისთვის გათავაზობთ რამდენიმე ფოტოს, საიდანაც ისწავლით ბავშვის სწორად ღაღების ხელოვნებას.

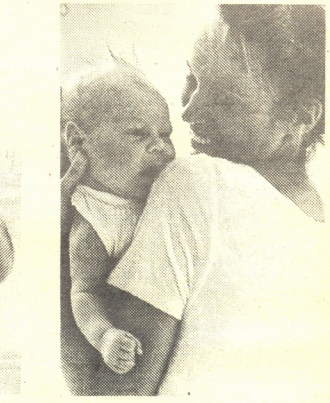
ასეთ პოზაში ბავშვი მშვიდადაა, რადგან ღღის სიხალსოვეს გრძობს. თანაც იოლად ამოაოყინებს ხოლმე, ჭამისას გადაყლაპულ ზღმეზე ჰაერს.

აქ განსაკუთრებული სიფრთხილე გმართებთ. საუკეთესო ვარიანტია ისე შემოხვიოთ ბავშვს ხელუბი, რომ ერთი მათგანით ტანი დაუჭიროთ, მეორეთი — თავ-კისერი.

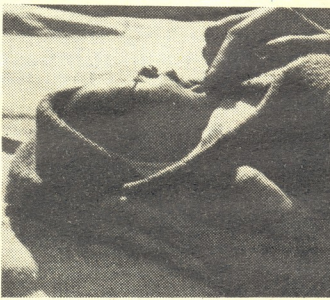
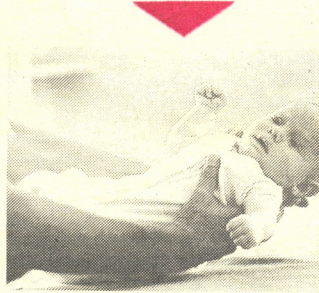
იმისათვის, რომ ბავშვი არ დაფრთხუხს, როცა ამგვარად აყვანას დაუპირებთ, წინასწარ „შეამზადეთ“. ვეველაზე უბრალო მეთოდია დალაპარაკება.

თუ ბავშვს გულამა დავაწვენთ, ხელი ამგვარად უნდა შევევოთ გულმკერდთან: ეს პოზიცია ეხმარება პატარას გაზეებისგან დაცვაში, რაც მას ასე ძალიან აწუხებს.

ბავშვის სახის გამომეტყველებაზე თვალის შევლებაც საქმარისია ამის მიხატეღრად, რომ ამ პოზაში შესანიშნავად გრძობს თავს. თავით იგი ღღის მხარს ვერღნობა. ტანით კი მის შეკრლს.

აბაზანაში ღიღი სიფრთხილვ გმართებთ. მარჯვენა ხელით აი, ასე ღიღირეთ პატარა, მარცხენათი კი — დაბანეთ.

თუ ბავშვი ძალიან პატარაა, აყვანისას ორივე ხელი შემოხვიეთ, ერთით კი თავი დაუჭიროთ.

შერინალი „სერა პალასი ინი“
ქობრეიღონ თარგნი ტუბა გვანბაღმაძე

ახალგაზრდა ქალების ენციკლოპედია

ვშიპრობთ, მსხამნი შუპიტონხმანი ბავშვ თმან
ბანს ღახადმბანი. უშრადღამით ჟანიტონხმთ რა
პანსუმხანს ანდმანს ანაზღაზრდა დედამს ცნობილი
ამიში მიროსლავ ბაბოშუპი.

ზეპევი პრ შოპივიჟეუთ

— თუ ბავშუს ტუპით ვზრდით, საჭიროა თუ არა ღამტებით წვენი მიცემა?

— ვიტამინ „C“-ს რაოდენობა დედის რძეში იმაზეა დამოკიდებული, თუ რა რაოდენობით იღებს მას ქალი. თუ დედა საკმაო რაოდენობით მიირთმევს ახალ ხილს და ბოსტნეულს, მაშინ ბავშვს ყოფა „C“ ვიტამინი, მაგრამ ყველა შემთხვევაში სჯობს 6 თვის ასაკიდან ბავშვს მიეცეთ ხილის წვენი.

2-3 კვირიდან რაქიტისაგან დასაცავად, ბავშვს აძლევენ 1 წვეთ ხილის წვენი დღეღამეში.

— თავს ხელ ერთ მხარეს აბრუნებს და ცოტათი შემბრტყელებული აქვს.

— ეცადეთ სულ ერთ მხარეზე არ იწვეს. რადგან ბავშვი თავის ავოლებს ადამიანებს, ხინაილეს, მოძრავ საგნებს, ისე მოახერხეთ, რომ სულ არ იცქირებოდეს ერთი და იგივე მიმართულებით. ძილის დროსაც სჯობს თავი გვერდზე ჰქონდეს შებრუნებული. ეს იმიტომაც სჯობს, რომ თუ მოულოდნელად წამოაღებინებს, მისა არ მოხდება სასუნთქ ორგანოებში, რაც ძალზე საშიშია. რადგან ახლა ბავშვების უმრავლესობა მუცელზე წევს. თავი ხან მარჯვნივ უნდა უქნაო, ხან — მარცხნივ.

— ვფრო ცოტა გვერდზე გაფშვებილი აქვს, რა ვქნა?

— არაფერი განსაკუთრებული. თუ, რასაკვირველია, მეტისმეტად დეფორმირებული არ არის. ყურის ნიჟარა ჩვილს ძალიან ნაზო აქვს. ის ნელ-ნელა მაგრდება და იძენს საჭირო ფორმას. მნიშვნელობა აქვს მემკვიდრეობასაც.

მხოლოდ იმას უნდა ეცადოთ, სულ ერთ მხარეს არ იწვეს. ჩანის დახურვა ზედმეტია. არც ლეიკოპლასტირით დამაგრებას ვირჩევთ.

რადგან იგი ხშირად იწვევს ეგზემას. თუ დეფორმაცია არ გასწორდა, შემდგომში შეიძლება გაკეთდეს მარტივი პლასტიკური ოპერაცია.

— ბავშვის გასკირნება მინდოდა, მაგრამ წვიმა წამოვიდა და..

— მეგრე რა წვიმიან დღეს ჰაერი უფრო სუფთაა, ისევე როგორც თოვასში. წვიმა და თოვლი სწორედაც კარგი მიზეზია ჩვილის გასასკირნებლად. პრობლემა მხოლოდ ტანსაცმელი და დედის ფეხსაცმელია.

— ვინჯის დროს შეიძლება სიერნობა?

— რასაკვირველია, მაგრამ მეტი სიფრთხილეა საჭირო. ბავშვი ჯერ უნდა შეაჩურო ძილს ნახევრად ღია, მერე სულ ღია ფანჯარასთან ჯერ 15-30 წუთით, მერე — მთელი საათით.

საბავშვო ეტლი უნდა გაღასწოროთ სპეციალური გადასაფარებლით, ხოლო თუ თქვენს პანკას პირით სუნთქვა უყვარს, ჩაუდეთ პირში საწოვარა.

— გამოიღოს, რომ ტუპითა ბავშვი ვლოდეკვარ ამინდში უნდა გამოეფეგინოთ სახეინო?

— პრაქტიკულად ასეა. 15 გრადუს ვინჯადღე, ძალიან ქარიან და მტკბილ ან ამინდში თავი შეიკავეთ, რადგან მტკბერი მის სასუნთქ გზებსა და თვალეებს აღიზიანებს და შეიძლება ბაცილებიც მოიტანოს. უმტკბერი ქარს კიდევ არა უშავს.

— ღია ფანჯარასთან არ ვაციდელებ?

— რატომ უნდა ვაციდელებ? ის ხომ ისე იქნება ჩაცმული (ცოტა უფრო მსუბუქად) როგორც ვაციენებისას. საერთოდ, ბავშვისთვის სჯობს მთელ დღეს იყოს ჰაერზე ბაღში ან აივანზე. ასეთ შემთხვევაში სპეციალური გასკირნება საჭირო არ არის, მაგრამ ბავშვს დღეღამე უნდა იყოს ზუგუნებისა და სხვა მწვერებისაგან, ხოლო ბაღში, თუ ყურადღებით არ იქნე-

ბით, შეიძლება ტრავმა მიიღოს შინაური ფრინველის ან ცხოველისაგან.

— სეირნობისას თუ შეიძლება სველი საფეხები გამოეუცვალო?

— ახლანდელი ტანსაცმელი საშუალებას იძლევა სწრაფად და მოხერხებულად გააკეთოთ ეს.

— შეიძლება შვის აბაზანა დახურულ ფანჯარასთან მივაღებინო?

— ფანჯრის მინა საერთოდ არ ატარებს შვის ხივს, რომელიც ბავშვის კანში ვიტამინ D-ს წარმოშობს. შვის აბაზანა შეიძლება მხოლოდ ღია ფანჯარასთან. პირველ დღეს სამი წუთი ამოუფთო ზურგზე და მუცელზე. შემდეგ 5-5 წუთი მიუმატეთ. თუ აბაზანას მიღებიდან რამდენიმე საათის შემდეგ ბავშვს კანი გაუწითლდა, ერთი დღეღამე გამოტოვეთ და შემდეგ განაგრძეთ ნახევარი დროით. თუ ნორმალური ნამშკური მიიღო, ე. ა. უკვე გამოიწერთ, აბაზანის ხანგრძლივობა შეიძლება გაზარდოთ. თუ რამდენიმე აბაზანა გამოტოვეთ, ისევე ფრთხილად დაიწყეთ. პირველ დღეს გაუშინებელი ფეხები მუსხლებამდე, მეგრ თქომდე, შესაძლებელია — მუცელი და ა. შ.

— ნამშკურის მისაღებად რომელი კრემი გამოვიყენო?

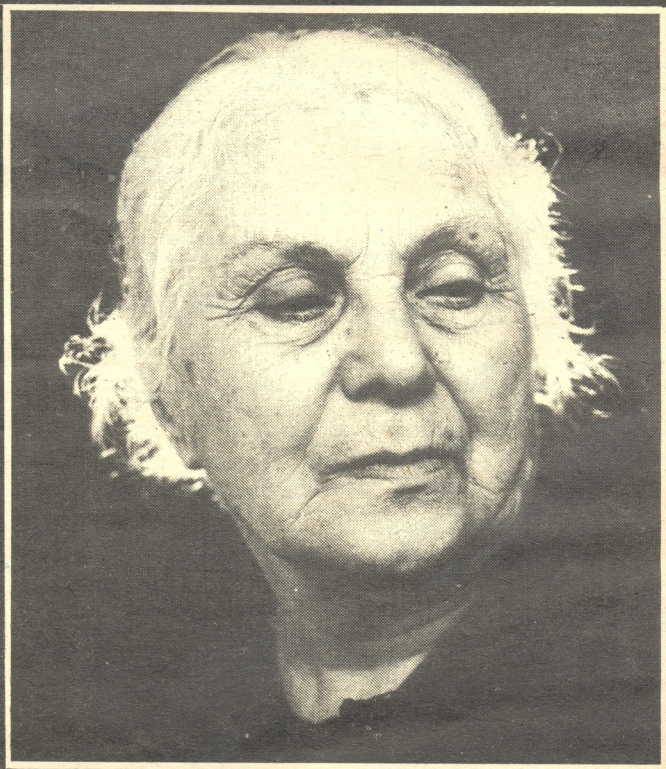
— კრემი საერთოდ საჭირო არ არის. თუ კანი ძალიან გაუშნა, ჩვეულებრივი ბავშვის კრემი ან საკვძლის ზეთი წაუსეთ.

— თავი და თვალეები მშისაგან უნდა დავუფარო?

— დიახ, თვალეები მზეს უნდა მოარიდოთ, მაგრამ არა შავი სითვლით, არამედ ისეთი სიტუაციის შემქმნით, რომ მზე თვალეებში არ უჭჭვთანებდეს. თავიც ცოტ-ცოტა უნდა შეაჩუვათ შვიან ჩრდილს, რათა ბავშვი გათავაწროს, მაგრამ ზედმეტი არ უნდა მოგივიდეთ.

ცისკიური ცას ღჯუგუნლა

ისმიერი ბუნებისა გახლდათ წვენი სათხო ქალბატონი მანანა შამელის მემორიალური გამოცემის სახელმძღვანელო. მისი შვიკიანი თვალუბიდან ვოველ-თვის იშვიათი სიკეთე და კრძალულობა იღვრებოდა, მისი ნაღველიანი ღიმილი თანადგომასა და გულისთადობას გამოხატავდა.

რუმი იყო, მაღიან რუმი — ქცევით, შოღვაწეობით... საუბრითაც დაბალი ზმით საუბრობდა.

რამდენჯერ შევეცადეთ, მისგან ჟურნალისათვის ინტერვიუ აგვეღო. ვოველთვის რადიკას მოიმიხეზებდა, ზხვა დროს იფოსო: — გვეტყოდა, — რა დროს ჩემზე საუბარია, ხედავ, ქვეყანაზე რა ხდება? თან ისე სათნოდ გაგვიღიშებდა, მიძალეზას ვეღარ ვბედავდით.

ო, როგორ ვნანობ. რომ ცოტათი შინც არ მოგებოდეთ, თქვენი მოწყვალე გული ალბათ, ბოლოს და ბოლოს, დაგვითმობდა...

ღიღი მხატვრის შვილი იყო, მწერალთა და ხელოვანთა წრეში ზღზრდილი, ცნობილი მხატვრის აღდგკაკაბამის დედა გახლდათ...

და უპირველესად ღიღი საბავშვო პოეტი.

შეებლო ხულ სხვანაირი ცხოვრებით ეცხოვრა — ზმაურიანით, წარმტებულთ და თუმც პატივი არ დაკლებია (გახლდათ რუსთაველის პრემიის ღაურეატი, გოგებაშვილის მეღლით დაჯილდოვებული, მინიჭებული პქონდა აგრეთვე შიო შღვიშვილის სახელობის პრემია), მაინც ვოველთვის ჩრდილში იღდა — თავისეზურად ამავე და საოცრად თაუშაბაღლი.

მისი ღღქმებით სწავლობდნენ ქართულის ანაბანას წვენი ბავშვები, აღვილად დასამახსოვრებელი ღღი და ჭიკჭიკა ღღქმებით. განა როდის შეღაგევიწვეება: „ანაო, ანა-ბა-

ნაო“... ან „ღაგინანე პირი, ღაგინანე ხელი, ნანინაო, ნანა — ახლა ახე ვმღერი“... ანღა იქუმა ქუმა, წყალი — მალე! თავი უკვე ღაგინანე, უპ, რამღენი წყალი დაღდა, შიე ველამღე ჩავიშალე“ და ვინ მოთოლის, კიღვე რამღენი.

გაიღლის წლები და... რამდენჯერაც იგალობებს ჩიტი ნაცარა, რამღენჯერაც გაიცინებს ცხრათავალა მზე და

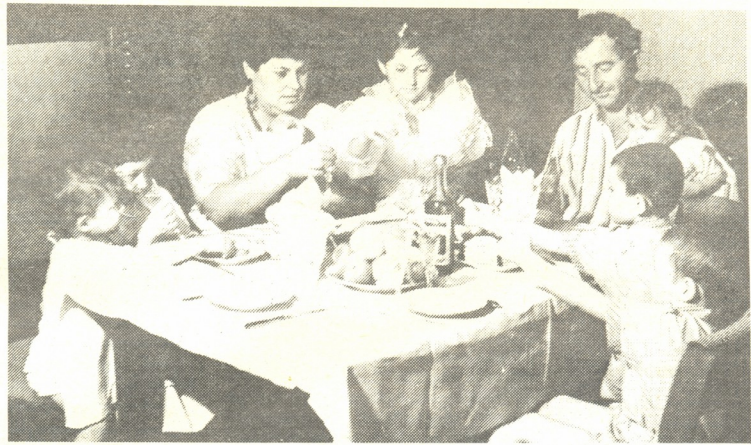
პაწაწინა ვვაილი ვოკორს გაშლის, იმდენჯერ შათი პირით მავვალა მრეღიშვილი პატარა ქართველებს — იღილა მშვიღობისას“ ეტევის.

უკვღაგება ზხვა რაღა? „სპაქართულოს ქალი“ გუღისტკივილით ემშვიღობება საგვარელ პოეტს.

ციხშიერი ქალბატონი ცას ღჯუგუნლა.

მანანა ზარიმე

მთელი ძვანა ჩვენ ვიძნობით...

მთელი ძვანა ჩვენ ვიძნობით...

თინათინი, აა, სოფიკო, ლია, ილია, ქეთევანი, გიორგი, — შვიდი სიხარული იზრდება ნინო ნოზაძისა და ლალი გონიჭაშვილის ოჯახში. უფროსი შვიდი წლისაა. უმცროსი კი ოთხი თვისა. ბარტყეებით შევშუქულან, მართლაც, რომ ბუღავსებით პატარა ბინაში. მათ მხარულ ჭრია-შულს რომ გაიგონებთ, უნებურად გაიფიქრებთ, ნეტავი თქვენ, არაფერი გადარდებთო. მაგრამ, ამა მოუსმინეთ, რამდენი რამ აწუხებთ.

— რა კარგი იქნება, მამიკოს რომ შანქანა ჰქონდეს, ქალაქიკარეთი გავკახეინებდა.

— თვალბუჭუნა თოვანებზე გვიწვდა, ღამაში მანქანები, სათამაშოები კი გვაქვს, მაგრამ თინოსი დროინდელი, დამტყვევული.

ღელას საქმეს და საზრუნავს რა გამოუღვევს, შვიდი შვილის ღელას, მით უმეტეს.

— ერთი მშა მყავს. ღელა ადრე გარდაიცვალა. — ამბობს ნინო, მის ხითბოს დანატრებული სულ ეფიქრობდა, ბევრი შვილი მყოლოდა, რომ ბევრი ბავშვისათვის გამეჩაწილებინა სიყვარული და მზრუნველობა. ორი წელი შვილი არ მინჩნებოდა, თინო კი რომ შეგვეძინა, მაშინ უფრო მტკიცედ გადავწყვიტე. დღერთი რამდენ შვილსაც გვაბოძებდა, იმდენი გამეჩინა. ბევრი გვაბტყვენებს, შიღირები არა ხარო, ბავშვების დაზრდას როგორ აპირებთო. სიმძლდრე რა შუაშია. მე მგონია, თავის შეწუხება არ უნდა ზედმეტად შვიდ შვილს

ხომ შვიდჯერ მეტი ვნერგია და ყურადღება ჰქირდება.

— და შვიდჯერ მეტი ფულიც.

— შეიძლება დაუჯერებლად მოგეჩვენოთ, მაგრამ ჩვენს ოჯახის ყოველთვიური შემოსავალი მცირეა. მე არ ვუჭაობ, ლადო ინიერია, შტატების შემცირების გამო სახანძროში დამწყო მუშაობა. მამანები რომ არ გვეხმარებოდეს, უფრო გავვიჭირდებოდა. ლადოს შშობლები არ ჰყავს. რა ბედნიერება იქნებოდა, ისინიც რომ ცოცხლები იყვნენ!

— და მაინც ძნელი წარმოსადგენია მცირე თანხით მრავალშვილიანი ოჯახის რჩენა...

— მრავალშვილიანი ოჯახისთვის საპეციალური მალაზიაა გახსნილი, მხარში გვიღვანან საპატრიარქო, ასოციაცია „ღელის ძახილი“, ქალთა საბჭო. კუთხილი ადამიანები, ღვთის მადლით, მრავლად არიან.

ბავშვები ურთმანეთის გამოინაცვლები იზრდებიან. საჭმელსაც ზან ბრალიანს მიეირთმეუთ და ზან უხრალის. ზომ გავიგონათ, ერთი თხილის გული ცნრა მშან გაიყო.

ყველაზე მეტად მაინც უხინობა გვაწუხებს. თქვენც ხედავთ, რა პირობებში ვცხოვრობთ. სანამ ბავშვები პატარები არიან, კიდევ არა გვაშავს, მაგრამ რომ წამოიზრდებიან, ორ ოთახში შუუძლებელი იქნება ჩვენი ცხოვრება. რამდენი წელია აღრიცხვაზე ვართ, ღღევანდელი მდგომარე-

ობა კარგად გვესმის, მაგრამ იქნებ ჩვენივისაც მოიცალოს ვინმე.

— ღღეს არავის უღხინს, — ამბობს ლადო, — ის პრობლემები, რაც ჩვენ გვაწუხებს, მრავალი ოჯახის წინაშე ღვას. მაგრამ არ არსებობს გადასაწყობი სიმძლებები. მთავარია, ქართველები გავმრავლდეთ. სამი შვილი მაინც ყველა ოჯახში უნდა იზრდებოდეს. შვილთა სიმრავლე ერის სიმძლდრეა. მრავალშვილიანი ოჯახში ვაზრდილმა ადამიანმა უფრო იცის სიკეთის, ერთგულების, სიყვარულის ფასი.

სტუმარ-მასპინძლის წესია და მეტად არც ჩვენს მასპინძლებს შევეწუხებოვართ საკუთარი პრობლემებით. შვიდი შვილი არავის იმეღზე არ გავვიჩნეია. ახალგაზრდები ვართ და მთელი ცხოვრება წინა გვაქვსო, — გვითხრებს.

— კიდევ აპირებთ ბავშვის განენახ?

— ღვთის ნება როგორიც იქნება, — იყო პასუხი.

უნებურად ნოდარ ღუმბაძის სიტყვები გავკახსინდა:

„ჩვენ გვეყოლება უმარავი შვილები, შვილიშვილები, შვილიშვილები, იმითი შვილები... ჩვენ გავმრავლდებით უსასრულოდ, უსაშეულოდ და მთელი ქვეყანა ჩვენ ვიქნებით.“

ოლონდაც!

ბინეკოლოგიური

ს

კეთილებიანი სიმსივნე (კიბო, სარკომა) სჭირსო, ამის გაგონებაზე ფაქტურა შიში შეეკვიპონის და პიროვნება განწირულად მიგვიჩნია. სინამდვილეში ასე არ არის. პანიკის მიზეზი საქმეში: ნაკლებად ჩახელულჭბაა. ხვეწში არასწორი სტერეოტიპი გამოიხატება — ავადმყოფს დიაგნოზს უშემაღლით. შედეგად კიბოთი ვარდაცვალების ფაქტი ცნობილი ხდება, მორჩენისა კი — დამალული. კიბო რომ სჭირს, ავადმყოფმა არ იცის ახლობლები კი მალავენ: „აბა, რა ექნათ, საქვეწოდე გამოეცხადათ, რომ ჩემს უახლოეს აღამიანს ავთვისებთან სიმსივნე სჭირსო?, ანდა ამბობენ: ექიმები შეტყნენ, კიბო არ ჰქონდა, თორემ რა გადაარჩენდაო. ასე რომ, უამრავი ავადმყოფი, რომელიც კიბოსაგან განიკურნა, არაფერს იცის. ხოლო ვარდაცვლილი — ვეუღამ. აქედან იქმნება განწირულობის სიტუაცია: თუ კიბოთი დაავადდი, თითქოს გამოხსავალი აღარ არის.

უბრიანი ხომ არ იქნებოდა, რომ ავადმყოფს დიაგნოზი არ დაეუშალოთ, როგორც უცხოეთში ხდება,

მაშინ სავიველიად ცნობილი გახდება, რომ კიბოს მორჩენა უმარალეს შემთხვევაში, განსაკუთრებით ადრე გამოვლენისას, შეიძლება. ქალაქების უმრავლესობამ იცის ამ დავადებების აღრეული ნიშნები, მაგრამ ნაწილი მაღავს შიშით — კიბო თუ მაქეს, არაფერი მიშველისო, ინკოლოგიურ დაწესებულებაში მოსვლა კი განწირულის განაწინად მაინიათ. შიშიად შეუბნებიან: „თქვენთან გვინდა მოსვლა, თერაპია, მაგრამ ინკოლოგიურში ნუ მიგვიყვანთ, სადმე სხვაგან სავიველით“. ჯერ ერთი, ინკოლოგია „კიბოლოგიას“ როდი ნიშნავს, იგი გულისხმობს როგორც კეთილთვისებაან (ფიბრომა, კისტა), ისე ავთვისებაან სიმსივნეებს, მეორე და მთავარი: გინეკოლოგიური კიბო არც ისე საშიშია და ადრეულ სტადიაში თითქმის ვეულა შემთხვევაში იკურნება. ზოგჯერ კი ორჯანის (საშვილოსნოს) და მისი ფუნქციის შენარჩუნებაცაა შესაძლებელი.

სულ ახლახან კლინიკაში მოვემართა ახალგაზოვილმა ახალგაზრდა ქალმა. ნათესავეების და მეგობრების ამაღა ახლდა. იგი განწირულად

მიანდათ. ერთ-ერთ გინეკოლოგიურ დაწესებულებაში სამვილოსნოს ველოდან პოლიპი მოკვეთეს და მისტროლოგიური შესწავლით კიბო დაუდგინეს. იქვე უთხრეს, რომ უკეთეს შემთხვევაში საშვილოსნოს ამოკვეთას ვერ გადაურჩებოდა. ეს საერთო გინეკოლოგიური ქსელის ექიმთა დამაბო ონკოლოგიური განათლების შედეგია, რომლის გამოსწორება დღემდე ვერ მოხერხდა.

ჩვენთან სათანადოდ შესწავლის შემდეგ ქალბატონს ველის ელექტროექსციზია (ამოკვეთა) ტავუტარეთ და საშვილოსნო და შვილოსნობა შეუვნარჩუნეთ.

არის შემთხვევები, როდესაც სამშობიარო სახლებში ან საერთო გინეკოლოგიურ განყოფილებებში სიმსივნეანი ავადმყოფებს არასწორად მკურნალობენ, შედეგად კი ჩვენს მორეკონსტრუქციულ ვარო, განმეორებითი მკურნალობა ჩავატარათ. მაგრამ იგი ფოველთვის როდია ექიმტური.

ავთვისებაანი სიმსივნეებისაგან გამოიწვეული სიკვდილიანობა შესაძ

„მრბვალი“

სურათზე: სიცხის დროს სისხლის მიმოქცევის მოსაწესრიგებლად ბავთიეი მუცლი მასაჟი, მისეუქად დაიბრკნები. გაიბიორეთ რეგულარულად. რბილი ჯაგრიისი ბუნების მსუქულად დაბუნლა განსაკუთრებით კარგია უხასის წინ.

8

აფსულის აუტანელი ხვატი ვეულას აწუხებს, მაგრამ ფეხმძიმე ქალს — განსაკუთრებით. იგი საერთო სისუსტესთან ერთად თავის ტკივილს გრძობს, უკუნებოდა და არ იცის, როგორ დააღწიოს თავი მცურნვარე დღეებს. დღეს რამდენიმე რჩევას შემოგთავაზებთ.

იმისთვის, რომ სიცხემ ძალიან არ შეგაწუხოთ, დროდადრო ხუნდა გავრილდეთ. სიცხე რომ დააჭერს, ფეხები გროლ წვალში ჩაყარეთ ან სველი პირსახოცი გაფერიდეთ, უკეთესია თუ მშველად დაჯლებით და პიტნის ნაყენში დასველებულ საფეხებს დაიდებთ, ეს შესიებულ ფეხებს დააცხრობს და სისხლის მიმოქცევას შეუწყობს ხელს. რამდენიმე საათში შეიმოქმედა გაიშვიროთ იფივე პროცედურა რამდენიმე წუთით ფეხები მაღლა შემოაწვეთ.

ეს პროცედურა სახლში იოლი ჩასატარებელია, მაგრამ თუკი სამსახურში

კიბო არც ისე საშიშია

ავიღლება, პირველი გულსისხლძარღვითა დაავადებებს უჭირავს, ხოლო მეორე — ტრანკვებს. სიკვდილიანობა ზოგჯერ ავანდეკტიმბასაც (ჭვაივლა ნაწლავის ანთების გამო) მოსდევს. მაგრამ მოსახლეობას არც პირველი ამინებს და არც მეორე, ხოლო კიბო — ის სასტიკად ეშინია. ამის მიზეზი, როგორც აღნიშნული, ავთვისებიანი სიმსივნეების მკურნალობის შედეგების ნაკლები პროპაგანდაა.

მოსახლეობამ უნდა იცოდეს, რომ ვინეკოლოგიური კიბო (კარეთა სასქესო ორგანოები, საშვილოსნოს ველი, ტანი, საკვერცხეები) პირველ სტადიაში 80-85 პროცენტი იკურნება, ხოლო პირველი სტადიის ადრეულ ფაზაში მკურნალობა თითქმის ასპროცენტია და ორგანოს შენარჩუნებაც შესაძლებელია.

დაავადების დიაგნოზის ცოდნისას აუადამოფი უფრო მიობილიზებული ველები და შედეგად არ ავლენებს. ზეპქვს შემთხვევები, როდესაც აუადამოფი უარს აცხადებს ან ავკიანებს მკურნალობას, იმიტომ, რომ ნამდვილი დიაგნოზი არ იცის.

ვინეკოლოგიური კიბო უცხად არ

ვითარდება. მას წინ უძღვის ხანგრძლივად მიმდინარე სხვადასხვა პროცესი. ზშირად ამბობენ, ექიმთან არ მივედი იმიტომ, რომ არაფერი მტკიოდაო. ტკივილი ავთვისებიანი სიმსივნის შორსწასვლობის ნიშანია. იგი ზშირად თან ახლავს ანთებით პროცესებს, ამიტომ ყველა ქალი წელიწადში ერთხელ მაინც უნდა გაეისინჯოს ვინეკოლოგს. არაერთხელ მითქვამს და კვლავ ვიძიორებ: ქალბატონები გარჯას, დროს და ენერგიას არ იშურებენ კოსმეტიკისათვის. ეს კარგია, ჩვენ მოვეწონს მოვლილი და ფაქიზი ქალები, მაგრამ მიუხედავად, რომ ზშირად ისინი ზურულედ ეკიდებიან თავიანთ ჯანმრთელობას. არადა, ჯანმრთელობაზე მეიორფისი არაფერია მას მამან შევივრძნობთ, როცა ავად ვხვდებით. ქალმა წელიწადში ერთხელ რომ შეიაროს ქალთა კონსულტაციაში, სრულად საკმარისია დაავადების ჯანმრთელობის მდგომარეობა და თავიანთ აიცლოოს არა მარტო ავთვისებიანი სიმსივნე, არამედ სხვა დაავადებაც.

გარეთა სასქესო ორგანოს ქაილი, შემუშება, თეთრი ლაქები, განსაკუთრებით ასაკიან ქალებში, დაუყოვნებლოვ ყურადღებება. უხვი, სუნიანი ჩამონაშალი და სისხლი სქესობრივი კავშირის ან შეკრულობის შემდეგ კუჭის მოქმედებისას საშოდან, ზოგჯერ საშვილოსნოს ველის კიბოს ნიშანია. არც ისე იშვიათად მენსტრუალური ციკლის აშლილობაზ ნორმალურად მიიჩნევენ და მისი მოსალოდნელი გადადამით ხსნიან, რაც არ არის სწორი. იგი ზშირად საშვილოსნოს ტანის კიბოს ნიშანია. მუცლის შეზერილობა, კუჭნაწლავის მოქმედების გაზნელება, ზშიარ შარდვა მცირე მუცელში სიმზუნური წარმონაქმნის შეგრძნება ზაქვერცხეების სიმსივნეზე მივიციილებს.

ყველა შემთხვევაში აუცილებელია კვალიფიციურ ექიმთან ვიზიტი და მისი დაინაშნულების უუთო შესრულება.

ლევან ჩარაქვიანი,

სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი, მენეჯერების დაზამთურებელი წოდწვი, პროფესორი.

“ზაფხუდი“

ხართ, ისღა დაგრჩნათ ცივ წყალში დასველებული ცხვირსახოცი დაიღოთ შუბლზე, ხელები კი ზშირად შეუშვიროთ ონკანს. რა თქმა უნდა, სიცხესთან ბრომლის საუკეთესო საშუალება ცურვია. თქვენ შევიძლიათ ეს ხერხი სტადიით, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი ვინეკოლოგი დაკრთათ ნებას და თუ დარწმუნებული ხართ აუზის წყლის სისუფთავეში. სიცხის დაძლევის კიდევ ერთი საშუალებაა ცივი და ცხელი შხაის მიღება შენაცვლებით (პროცედურა ცივი წყლით უნდა დაასრულოთ), რაც ხელს შეუწყობს სისხლის მიმოქცევას, როგორც მაღალი, ისე დაბალი წნევის მქონეთათვის. მიზანშეწინილია სხეულის დახედა წყალში გაზავებული ხილის ძმრით.

ცანსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ტანსაცმლის შერჩევას. დაიფიყეთ მუკი ფერის ტანსაცმელი, რადგან ის კიდევ უფრო ახურებს სხეულს. არ ჩაიცვათ ხელოვნური ქსოვილისგან

შეკერილი კაბები. უპირატეობა მიანიჭეთ აბრეშუმს, ბამბას და სხვა ბუნებრივ ქსოვილებს. არამც და არამც არ ჩაიცვათ მაღალქსლიანი ფეხსაცმელი. სიცხეში დაბალქსლიანი, ოდნავ სრული ფეხსაცმელი უნდა იმაროთ, წინააღმდეგ შემთხვევაში ფეხები დაფისივდებათ.

იარეთ ფეხშიშველმა, როგორც კი ამის საშუალება მოეცემათ.

შეებულების აღებას და დასახეუნებლად წახვლას მეხუთესა და მეშიდე თვეებს შორის გირჩევთ. ამ დროს მუცელი არც ისე მძიმეა, ორგანიზმი შეგუებულია თავის მდგომარეობას და ნაკლებადაა მოსალოდნელი მუცლის მიშლა.

ეკადეთ დასახეუნებლად შეარჩიით მშვიდი ადგილი, სადაც ჰაერის ტემპერატურა 30 გრადუსზე მაღლა არ იწევს.

ცხელი ან ტენიანი ჰავა კარგად არ მოქმედებს არც დედაზე, არც ნაყოფზე.

მალბატონი ჩანს მკურნალობის რამდენიმე შემთხვევაზე, ხმა წმინდა და ხმა ირ-
იხსა პირველი-მეორე პირადი ხალხის შორეული თუ ახლოვანი ვინაობის
მოკვლევისათვის. ამით ჩამოხრძება და სამართლებრივ მდგომარეობას.
პირდაპირი ნაწილები ამ გამოცემის, ხრული ფინანს პერიოდული, იმ-
დია, მალბ. ინტერესი მიიძღვება.

ჩანს ლეზიონილი

მძიმე ნიუბიები

სადამრღობა. ბაქო ციხე და ღი-
ლიანი ბუჩქი პოეტიკა. შავი, შუ-
ბოლილი მძიმე დრამული დანსო-
ლია ქაჯის და მის ვირთუბანზე,
რომ შენდებულეთ ვეტერანა. უნებლიეთ-
შეიქო?

ეს ისე ვთქვი, თორემ საქმე სამდიკოლო
საბრძოლოა შაქს, და მართლაც კერძო.
თავს ვერ ვიკარებ, ცრემლი დასხვით
შეიქო და გული ამოვარდნაზე შაქს.

შევიტის, რომ ასე უნებრად ვეკრი, არადა,
უნდა ვევიროდ, მოეკვიძებო. ეს კი იმხელა
ჭეა ჩამრია ხახამი, რომ დასადავი კი არა,
ტრეზის დაცემურსაც კი ვერ მოიხებრებო.

საოქმელი კი შაქს, შაგრამ რა უთხრა?
როგორ უკონა? ველოდები ტრელოა, გუ-
ნათობელი ადამიანების მინამხამი და მო-
ჭონილი-აქო? როგორ ვაგუბრებო ვეკ-
ლივ, ლაერწმუნე? რა საბუთი მოვიშვე-
ლივ? ჯერაც შერევა და გამოვიტოვს, რა
უნაზე ველოდები? რომ ასე ერთბაშად ჩა-
ბუღებოდი ჩემიველი სიყვარულითა და
ხიამაფით შევეკოლო? იქნებ ჯერაც ნადრე-
ვა რაჯისა თუ ხარწმუნობაზე ლაპარაკი?

გაიგებს კი, რომ უკონა კიდეც უა უკოლო,
წმინთარობს და...
- არა, არ მინდა ვიყო ბრბაული მუშა-
ლებითი მიმშორი, მიმშორი, არ მომეკარ-
ოთ რა უნებური ვარ! - ამგნაჩა მბოვიეთ
ხელს ვაგუბრებო უკონაში მბოვიეთ მისი
სიტყვებით. არ მშობილება მისი სიძულელითა
და ჩასოწარკვეთითა იგხავებ თვალში.

...ნათობა სკოლიდან დროზე ადრე მოვიდა.
თეთონი ვაპოე კარი და ბეჭეტი ჩანთიდან
დავლი, ჯერ კიდევ ზღურბლიდან რომ მიმა-
დახებდა ხილზე - მამიდა, მამიდა, - და კი-
ხნებუ ჩამოვიტოვებოდა. ახლა უნებრად სარ-
დადირ თავისი თოხისაკენ გაემართა, ჩანთა
მზრეთი მთავო საწერ მაგიდაზე.

- ნათო მამიდა! - დაეუბნა და გაოცებული
შევიდა მასთან. ვანაურ ტახტზე მივეკოლო
თუ თავადღმართლებული და ჩემს დანახაზე
ადრინაო.

- არ მომეკარო! არ მომეკარო! ვეღარი
შეხიზღებო! ჩემი თავით შეხიზღებო, - ხა-
ხელადობო წილია, - თვევს ქრისტე აწმუთ.
ჯვარს ივითი ღმრე გამოვიტოვებო მამა! იმ
ხელს ქრისტეანი მამის ხისხილია ტრეკულითა
პარპაროსები ვოფოლან! არ მინდა ვიყო ვერა-
ვლი მირწმენია მოქალაქე!

იხდა თავიანთზე, რომ კარის შეხიზღებ
შეუბნებო; ხაილა ეტლად არის, ხასწრაფო
გამობიანა-შეიქო.

ის კი ტიროდა. შოთქმით, ხმახადა. კან-
კალებდა გვიფორებული. ახლის არ მამიკარა.

ხასწრაფო უნებრად სწრაფად მოვიდა.
ხანდაზმულმა ექიმმა, როგორღაც დანახის-
თანავე უნდა დილობს რომ იწვევდა, მოიღ-
ვამიბოდა ამავე. შე ხეობიანად არც მამ-
სოხს, რა უთხარს. შერე ნათობს მოეკვირა.
თავზე ხელი გადაუხა. ნემსიც გაუკოლა.
ფანჯარასთან მჯდომი მწერს ვიტრებს მი-
ვევით.

- მამიდა! - ყრულ მოქმემა. შეუკრიო.
მომეკვირა?

- მამიდა! - ეკლა შემიძებსა.

- აჰა ხარ, ვეხეკოლო მამიდა! - ჩავიწო-
ქე და ხაზე დაეკოცნე. დიდიროს ღურე-
ჩამუკებულა, მრეკვიდა თვალბოთი შემო-
ურება. ჩემი ხელი გულში ჩაიხებდა და
აკოცა.

- რა მონდა? ვინ გაწვეინა, ჩემო სიყ-
ვალზე... - ხასოხლოდან ჩამოშდარს ჩამე-
ხება. სხამნი შემოხებდა და გულში ჩავიკარ-
და.

- არ მახსოვს, როგორ არ რიღის მომიღ-
ვებდა ის ჩამეკები. აღმაჰ, მამიდა, იმ უნე-
რხელს და უთქლო წუთებში, როცა იყო, რა
ღლი და მწელი ხაუბარი მოვალის და თხის.
მინაგანად ამზადებ.

- ჩემი ვათი, ჩემო ხიხარული! - ღაგი-
წვე და ისე დასწევას. შენ ხომ გჯერა ჩემმა?

- მჯერა, მამიდა...

- დიხსივო ეს დღე, 16 მარტი... შე ხომ
შენი დახიბობს დიხსიანის მუღან ჩამოვლი-
ვარ. რაც უნდა საქმე მჭირდებ, ვტოვებ და
აქვით მოვეშურებო.

- სო, ჩემო მამიდა, ჩემო კარო მამიდა.
მიტოვებო მივეარხარ... მარტო შე კი არა,
მთელდა კლასია იცი.

- თოხი წლის შემდეგ შენ სრულწლოვანი
გახებო. პირბაის ვამდე, დაგმხარებო. თუ
მისიურა... როგორც ვადრევეტო... ნემსიმი-
ვით რაჯლი აბირბო. ერი, რთვალზე შენად
ჩაივლი... რა კი ვერალოხა ვერცხებინდა და
თავს დაძვინებულად ვამბო... - ვერ აჯერ, რა
ფასად მიდებოდა მისი თქმა. მახსოვს,
ცრმულს ვერ ვიკალებდი. ჩემი კრის დაღატ-
ბეთიორვე ვთავაზობდი!

- შენ შეგიძლია გვიარც კი გამოიცვა-
ლო, - ვახვარბობდი წერწულთ, თოქის
შეხიზობდა სხვა კინებებს არ შეტეო ჩემი შუ-
ხანთური წინადადება. საშუალოდ, შოთ-
ხლებსა და შეილებს ვერ არჩევნ მამიანებში
თავიანი მრავალი და ვეუბნებო, თორემ...

- არა, რაღებ? გვიარ მიშორის. შე კერ-
ფული მინდა ვიყო მამაჩემს ხომ ქართული
გვიარ აქვს? შერება, რა ლამაზად ვღერის!
ჩემიველოში ვეკლა ვერალოხი გვიარ,
იხვევ, როგორც ქართულბოთს - მტეხ აწ

შეიღზე მოაგრებო. წარმოიღვინე, ზოგ-
შეკლავარი იმასაც კი ამტკიცებდა, ბევრი
ქართული გვიარ ვერალოხიდან არის წარმო-
შობილი.

- მამიდა, მამიდა შეიძლება ერთუნებამ
გამოცოლა?

- კი, შენ თავს ვუფიცივარ. ახლა არავით
ღვეინან, თუ გჯერას და ერთუნებამს შეიც-
ვლიან, შეიძლება გულში გაიკოცონ. ეს არის
და ეს.

- რა ცოტა ვოფოლა! შეიძლება ერთი რამ
ვითარო?

- რა, სიყვარულზე?
- შივეარხარ, მალთან, მამაც მი-
ვევარ, მამატივ, შენი ჭირიმე, წყდან რაც
ხელეღვარად წამოვრო... ვერ ვმეწეო, რა
ღამეშობია, როცა მიხინებ, შენ ვერალო-
ხარო და, თუშე შენინებთ ქრისტეანებმა
ხისხლს ხმარობო... ამა, რა შეიქო... ერთ-
იხდა მოვახებრს, რომ გავკოვობოთ შიგბო-
ვე და გამოვიტეკო...

მამიდა, სახსოვრად რომ ავიღებ, ქართულს
ჩამიწერენ?

- რაღობე ვარ. მაგ სურვილს როგორ არ
შევიტებო... - დაიხრბოთ კი დავიპირო,
შაგრამ ჩამდებოდი იყო ეს შეხამებელი, ვერ
წარმოვიტეკო! .

- შე ხელი სკოლაში ადარ წავა... - მტკი-
ცელ გამოიტოვებო. - ხამსხილს დავიტეგებ.

- ამა, ვე როგორ ვეკარებ, - უწეროთია
ველოსარო. - უწვევებოდა გირწვენი? აწ
ხად წახვალ, ვინ შივალბს მამეშე?

- მამხთან, თვარბო...
- მოკარახვად? გუბნი შევიტებოდა, ხელ.
მი ბიხა რომ ვევირდა და მამს ეხმარებო-
დროლის დახეკარებამი. სუფლიორინს ვიხებ-
რის წარმოვიტეგო და იცი, ვინ ვავო? ბე-
ღურას, ხვის მუღეს რომ დახატებოწუნებია.

- შე მახსოვობა მინდა.

- ნე მაცივებ, მახსოვობათ. რამდენ
მთავრებს თვარბალორებსა და ისე ბერდებთან.
ერთი წუხეთი რიდი არ ღირსებოთ.

- უნივთობა ვოფოლან.

- შენ რა, თავი ვინ გვირინ?

- შე უკვე ერთ წარმოღვენაში ვითამაშე
მოხადე ვოფოლა.

- სო, ვიცი, მამამამმა მომწერა...

- იცი, მამიდა, იმ თვასში, ხაიდე ის ვო-
გინა მოხადე იყო, მაინცტე ვლოდენს მამე-
ვით დახადებობს დიხსიანის. მატარებო უნდა
ვტოვრო. ის კი არ მინდა. მამის მოხადემ
მაიკვა ბიჭის ტანსაცმელი, ეკვიმ მამადა
მა, მამ ვითობს და შეკრებულბს მაინცტე
გამოხადებდა. მოუხდა მაინინის და სიყვე-
რების დაჯერა დაიწყო. მაგუბნი მხიარულად

ცუკუავე, მღერის. ამ დროს შობის ნამდვილი
ქაინიტი, დეკა ზღურბლიან და აღტაცებული
უხანს. მერე ხელს ართმევს მოსილეს. —
ვიხილ, ბიჭუნა, შენ ბრწინებულ უკრავო...
მე წამოუხტი და უნდა ვაქცეოდე...
ვაი, მარამ ერთმა ბავშვმა მიინო და ქული
ამცოლა... იცი, რამდენხანს მინერვდნენ
ტანს. მამამ იცი — უნიჭო ხარ, შენგან შხაბი
ობი არ გამოიყო. — ნათელამ გამიღიმა, —
როცა თან მხრებზე ჩამოვუდგა, ჯუჯამ დაე-
მტყაპა, თურემ, წყებური არც დაანარკო
გცილიდა და არც ღლონა, — დამცინობა. გა-
ზეთი კი, რომელშიც მკაქლებდნენ, დამიბოძა,
მე თუ უკვე წაიხილული მქონდა. ზეკალამ
დამახვედრებ.

— შენ ხომ ბიანისტობა გინდობა? მახსოვს,
დღადმუნც მავაჯე ოცენობოდა, არც გეხსოვს,
— ოთხი-ხუთი წლისა ძლივს იყავი, როცა რა
სიმღერასაც მოიხმენდი, მანინვე უკრავდი
და დიდინს უხიტვოდ უწოვო ბედი. შენები
ამაჟობდნენ, ეს რა ხმენა აქვსო...
ქარი გაიღო. /

— მამა მოვიდა, — წაინურნლა.
— აბა, აღვე, ლოინში ენახავს და შე-
ვინდობს. მაილავე ლოინი და ვამოდი. ვისა-
დალო.

ხალიდა ჩვეულებრივ ჩაიარა. მე და ნათი,
ვითომც არაფერი, ათას რამზე ვტლიკი-
ნებდით. მამამისი, უფრო, უფროც არ გვი-
გვებდა, დროდრო როცხ იმეორებდა. ერთ-
მხელ მე მომიბრუნდა: — მამატე, ხალაურზე
ვერ გვატყობები.

— მამიდა არ მძიხს, ვთხოვ და დღესაც
წვენიან იქნება, — დამასწრო ნათელამ.

ჩვენ ზღურბლი ვგავარძლებთ.

— როგორ გვიანია, რასაც კითხულობ, ვუ-
ლაფერი გეხმის?

— მამ როგორ: პატარა ხომ აღარა ვარ?

— მინც რა გეხმის?

— მათილი თუ გინდა, მაინც და მაინც
არაფერი უფილია არც თქვენი, ცეცხო, არც,
— მოასანნი... წვენმა ვუფო-ბიჭებმა დამის
ტყუა დაკარგონ. ვითხულობ ვიულ ვერნის
და ზეიტებს. რაც წერილით შირნი, არაფერი
გამითოკავებია. შენი გამოზნავილი ქართული
იხილარები, არც მახსოვს, რამდენჯერ
გადავახულებდი.
— ლხინებიც რათან ბრძენიმ? მოეწონა?
— ლხინებიც არა, მამიდა, არ გამოვიტა-
ხნია.

— შეუძლებელია. აბა, ვადაქვემ წიგნები, —
ვიცოდი, არც მიფიქრია მხიხ გამოგანუნა. მა-
გრამ ტყვილი სურვილმა მაიძულა, — მიწო-
ლა ამ წიგნი დანიტყვებულყო.

— არა, მამიდა, ნამდილად არ გამოიძე-
ხავნია. მოლო ამანათი ვამ ღონინის სამი
წიგნი იღო. იხიე მახსოვს, რამეკიქს... მი-
ტყუე ვურადლებო.

იმ საღამოს, უფრო სწორად, დამით მმა-
ხიან დიდი დავა მქონდა, — შევილა იხე რო-
გორ გაზარდა-მეთქი, რომ შენს ვრზე, შენს
წარმომახზე, იხეთ უდღიდრებს წარხულზე
არაფერი იცის?

სასაცილოდც არ ვუო. თვითონ რა ვიცი,
რომ მამ უფრო... არ ვახსოვს, რა ახალ-
განრდება გამოვიტყვი?

მანავალი გონაზვილი

პაი, საფიცარო ჩხაშო

ეს ლექსი არაა, ეს ჩემი ცრემლია,
ამდენხანს გულით რომ ვძალი,
როდის ვთავივლი, როდის ვათენდება?
მეილე, სანატრელია, მკვლე!
და ასე ნელ-ნელა ხელბეში მანდება
სიტყვები — ტკბილი და მწარე.

პოი, დაწვეულილი სული კეინსა
მიწას კვლავ მეწამულად ფერავს.
ამირანს მტრის არა — ნათლისა გინ
სჭირს,

ყორანი დასწევია მერანს.
დღეს ნაწილ-ნაწილად გლეჯენ
საქართველოს,
როგორც მაცხოვარის პერანგს.
ძმებს შორის მტრობას და
სიმუღილს ადებენ

დღეები, მანდილის ნაცვლად.
იტყვიან; შეხედე, სამშობლოს
მტრია,
თუ კი საყვედური დაეცლა.

მტერი დავივიწყეთ, მოვეგარე
გარღვიტყვეთ,

ისარი სამიზნეს აცდა.
ზოგი გვირგვინს ემებს, ზოგი რბილ
საქვერს,

და ზოგიც კაკლებს ჩერის,
თითქოს საქართველო სუფრას,
გამილი,
ყველა თამაღობას ჩემობს,
როგორ გიმატრონი, ვისან
დავიფარო?

პოი, საფიცარო ჩემი.

თუმც არ მასვენებს ბედი — მღვეარო
მიტეც სიმშვილი ვეძებ სამანებს,
მე შენი დიდი სიყვარულისთვის
აღბთ, ლექსებსაც დავასამარებ.

ისე მიყვარხარ, რომ ვიტანჯები,
სავსე ვარ შენით და ბედნიერი.
შენით ნათლება აღმოსავლეთი,
შენით ბაცდება დასავლეთი.

ათასწლეულია იქითაიე აღბათ,
ერთუროს ეძებდნენ ჩვენი სულები,
უერთმანეთოდ ამ ქვეყანაზე
მარტოსულები, დაკარგულები.

გვიან ამიხდა ყრბობის სიზმარი,
გვიან ამიხდა, ვნატრობდი რასაც,
მე დემერთმა შენი თავი მარტუნა
ამ უნაბირო ღლოდინის ფასად.

მე მიყვარს შენი სული მღვღავრე,
სავსე მთოვარის იდუმალებით,

შენში წივმს ჩემი თეთრი სიზმრები...
ჩემში წუნს შენი შლეგი ქარები.

მე რომ ვიცოდე, გზა გაქვს ტკივილის.
ტკივილის გზაზეც ვერ შეგდევდი,
გამაუკვლავე განმეტოვრე
შენი სისხლით და შენი გეგებით.

თუმც თავს ვიმატობი ლექსის
ვირგვინით,
მე უკვდავება შენით ვერამე,
დემერთო, ვგაშორე თვალი მოშურნე.
ნათელ გვაგოფეც ცამიც, მიწაზეც.

თეთრი პორტრები პაიი ჩრდილვათი

შენ არაფერ შუაში ხარ,
ბედი თვითონ აუბედობს,
თეთრ კაბაზე შევაწმინდა
ჭუჭუიანი ხელები,
გარბიხარ და გზას ვერ იგნებ
უთერნარო ლამიდან,
დავეკარგა საყვარული.
ხმები და სახელები.
ახლა როგორ, ახლა საით,
ახლა ვისთან, საიდან,
ახლა ვინ ხარ, ახლა რა გსურს?
კიდევ რამდენი აიტან?
ნუთუ ისევ წაიჩოქებ
შეცლომების ქარბუქში,
რომ დაიწყო ეს ცხოვრება
კვლავ პირველი წამიდან?
გეშინია, რომ არ ვიცნო
საკუთარმა თვალემმა

და სიცრუის შაქარივინულს
ლლავ თავამეტებით.
ვით ლტუნამ, აპყრობიხარ
ქარის ნებას, ვნებიანს,
მაგრამ რა ვქნა, წაქცივისთვის
მაინც არ მემეტები.

ბაგე, კონია, ხედი, სუნთქვა,
ხე, ბალახი, ალერსი,
ჩვევა, ჩვევა, ჩვეულება
ჩრდულზე უნეტარესი.
შენით ბაცდება დასავლეთი.

პო, მიიხარო, წაბიერი
სიყვარულის გულიისთვის,
მკერდში ისევი ჩაიხუტებ
დანას ბაბრს და ალესილს?
შენ შეკრები, შეუცდარი
ქვეყნად აბა ვინ არის?

და თუ მაინც კეთილია
ყველა მღამარის ფინალი,
ამ ჩვენი ზღაპრულ ტანჯვას ნეტა
ცხოვრება რად უწოდეს?

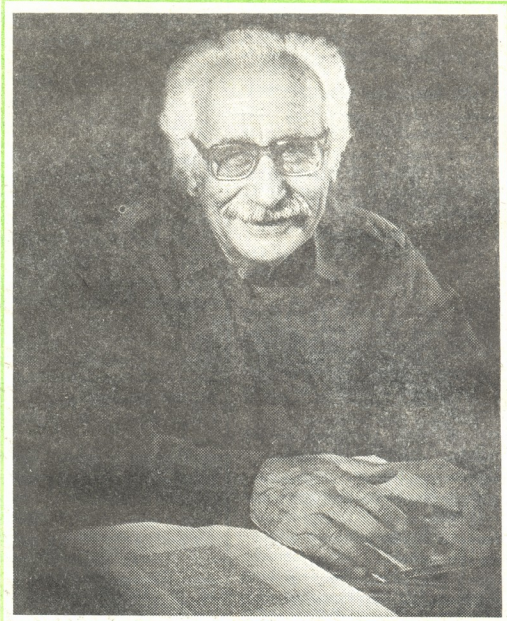
ვაი, ციოდვის, ვაი, მსაჯულს,
ვაი, მართა უცოდველს...

„მტვერი ბუღიანი ზავისტონი“

თ

აუღდაბლობა ამშვენებს ადამიანსო. — ეს, ერთი შეხედვით, ტრადიციული ფრაზა ისე მალულად გაკრთება ოთარ ჩხეიძის „ბორიყეში“, ისე უჩუპარო ციმციმით ჩაიკარგება სტრუქტურებს შორის გაბლანტებულ წუხილსა და ენებებში, რომ უნებლიეთ გახედებს საკუთარი თავისთავადი ღირებულებებისაკენ და გენიალური უბრალოებით მიეგანიშნებს, რომ შიშველი, დეკლარაციული მოწოდებაც კი თავის ნამდვილ, შეურყენელ არსს და მნიშვნელობას დაიბრუნებს, თუ გულით იტყვი, თუ ამისი თქმის უფლებას გაძლევს შენი წილი წუთისოფელი, ანუ ის პირუთენელი სამსჯავრო, სადაც შეიძლება ყველაფერი წარბივოს, იმ საფლავის ქვის გარდა, რომელიც გელათის ტაძარში შემსკვლელი მოკრძალებით შეასხენებს: „ფეხი დამადგით, გულზე დამადგით, ფეხი ყოველთა, წყალობა ჰყავით...“ — არადა, განა რამდენს ჰყოფინა ძალა, უჩუპრად ელენა და საბასუხოს არ დალოდებოდა, სიკეთე გაელო და სამავიეროს დაბრუნებაზე არ ეუფარა, სია ქვაზე მადლი დაედო და გაეგლო... წინ კი, დაიბრუნე სიკეთის ნაცვლად, ოდენ ბოროტება, ზავა და შური დახვედროდა...

ოთარ ჩხეიძე

„გიათარ — წინ დაგხედებო!“... „ბორიყისათვის“ დაწერილი ბოლოთქმამი, 1989 წელს, როცა უკვე მიმტრალია ამ რომანში დატრიალებული ცოფისკითხვა, მწერალმა დიდსულოვნად გაამართლა ისინი, ეინაც წუთისოფლის საუბრე მადლით კი არა, გელისინთხევით დახუდა: „დრო იყო ისეთი, ყველა როვერ გაუძღვებდა, ანუ: დრო იყო ისეთი, ყველაზე მდამალი ენებები რომ ამოიფინებოდა საამკაროდ, უსიტყვებოდა, უსინდისოდა...“ არადა, ალბათ, ძნელია, როცა ადამიანთა უსულუკულობა და სიმდაბლე მთელი სიმკაცრით დაგტყდება თავს, როცა სრულიად უბრალოს უცნაურად გაიღიზნება მიყვასი და აღარავინ ფიქრობს, რომ გტყავა, — ანაოთ რამ თქვა, „დამიანის გონიბებს უფრთხილდები ყველაზე მეტადა, რადგან ადამიანი, რაც არი, გმონობაა.

გმონობა თუ დაიშალა, დაიშლება ადამიანიცაო...“ ერთი კი იყო, რომ მწერლის მთელ ცხოვრებას გაუნელებლად მოსხვედა გარდასულ დღეებზე წუხილი და ოცნებობდა „ბორიყეზე“, წიგნზე, რომლითაც იტყვოდა, რომ საშინელება, როცა ასე დაუნაწებლად ეწირავთ ერთმანეთს, როცა სიყვარული სადღაც იჩქმალება, ზნობა უზნეობად ირაცხება და მშინელოვანებას ცხოვრების ნორმად და წესად აცხადებენ, — ეს სიტყვები უკვე როსტომმა გეითხრა, მწერლის ვაჟიშვილმა და თავიდან ნიჭიერმა კრიტიკოსმა, მან წუხილით გვიამბო იმ ბორიყის გამო, მრავალთან ერთად, მწერლის უახლოესი ნათესავებიც რომ მიიყოფა და შეიწირა, გადარჩენილით კი დღემდე მოსხვეო „მტვერი ბუღიანი ავეისტონი“, ანუ ეალლი უსაფალოდ ჩაკარული წინაარებისა.

მწერლის მამა რევან ჩხეიძე — რუსეთის არმიის ოფიცერი, სიცოცხლედიმოკრები, 1917 წლის რევოლუციას პეტერბურგში შესწრება და უშუალოდ უტრიალია იმ დიდი ამბების შუაგულში, მაგრამ მერე, როცა საკუთარი თვლით უხილავს „სისასტიკით გამოჩინებული“, როცა დაწრწუნებულა, რომ ეს სახსლისდერეხი ზალხის საკეთილდლოდ კი არა, მავანი და მავანი წერასატანილი სალხანის პათოლოგიური ფინის ჩახაცხრიბად იმართებოდა, გასტეხია გული, თავი დაუნებებია სამხედრო სამსახურისათვის და საქართველოში, მშობლიურ სოფელ ყელქცეულმა დაბრუნებულა, სადაც კოოპერაციულ მოძრაობაში ჩაბმულა და წუძლ, უნმაულოდ უკვითება თავისი საქმე, საცირად სათხო კაცო ყოფილა და ამიტომ მეზობლებიც კრძალვითა და რდიით ეკერობოდნენ, ცდლობდნენ

იმ სიკეთის მიზლვასა და დაბრუნებას, რაც არაერთხელ გულისა შთითვის რევოლუციურად. არადა, ერთ რაჟედ მართო ჩხვიძეთა ბელღები ღირდა, ის ცხლა ბელღით, რომელთა კარიც მხოლოდ დიდი შიმშილობების დროს იხსნებოდა გაკირვებულთა და უპოვართა დასაბურღლად. თუცა ეს მაჰნადე, ოცდაათნი წლამდე, მერე, სხვა მრავალ ასიკეთისთან ერთად, ეს ბელღებიც დაღუწევათ, გაუცამტკერებლით და იქ დაკოროლინ ხვავი და ბარაქა ქარისათვის გაუტანებიათ... ის ნავსიანი წელი მთელი ხიმშიმით დასტეხიათ თავზე: დაუპატიმრებიათ მშრომლის მამა და პაპისძმა, დაღატოთ მშუკლავთ ბიძა, დიმიტრი ჩხვიძე — შფოთიანი კაცია, ხელს შეგვეშლის ჩვენი მიზნის აღსრულებამით. მისი სიკვდილის შემდეგ კი ოროდ დღეში უკვე მწერლის მამა და პაპისძმაც დაუხერტიათ, ვითომ „გაქცევის ცდისას“, როცა რეისიდან გრომა გადაჰყავდათ. ოცდაათნი წლის აჯანყებაში მინაწყოლობის სახლავრად, ავიღოდა დიდი ოჯახი: 4 წლის ოთარ ჩხვიძე მამიდასთან წაიროვებინათ თბილისში, მისი ორი წლის ძმა კა — დეფულესიში, სოფელ ფხეკენისში გაუხიხნათ. შინ დარჩენილი ადღა — ქალბატონი ნატო პეტრიაშვილი. თუცა რაჯ „მინა“ ეთქმოდ: ის ვუგებრთუდა სახლი, რომელიც დიდი და ლამაზი ოჯახით სულდგმულადა, სულ დერა-დერა, ოთახ-ოთახ გაიანწილეს პარტიულმა და კომკავშირულმა უჯრედებმა, მარტოდ დარჩენილი ქალბატონი ნატო, მაცხოვრის ხატს თივის ხეინში ძალაუფდა უწერდა ლოცულობდა ხოლმე.

როსტომმა გვითხრა: „ბედიანემს სოფელში თურმე ოთარაანი ჩხვიძეს ადრედდნენ. მტკიცე ნებისყოფის ქალი ყოფილა, გაუტეხელი, და ცხოვრებისადაც დაუმიხებელი. მთელი სიციცლედ ტყავითაც ატარა წარსულის ხსოვნა და აქეთ-იქით დაწაღებული შეიღობის დარდი“.

„...ბორიაშვი“ იწყებოდა ჩემი რომანების ზერია, ოციანი წლებით იწყებოდა და მიჰყვებოდა თანდათანობით, რამდენსაც შევიძლებდი, სადამდისაც ძალა მეყოფოდა. ეს ასე ვახლოდ წინასწარი განზრახვითა, წინასწარი მოფიქრებით... — წერდა ამ ამბობიდან დიდი ხნის შემდეგ მწერალი თავისი რომანის „ბილილი“ შემთხვევაში. რომანისა, სადაც გააკოცხლა ბორიაშვი დაღუპული თავისი ახლობლების სახელები და კაცურად, შფურად ტყავით დაიჭირა იტალიელთა, ხეიერელთა, ყანაველთა აივარქმნილი სასახლეები.

უნებდნენ რომანის იდეურ მხარესა და გამოდნენ ნაწარმოების „არასიკვლავისტურ“ და „არარეალისტურ“ ბოზიციას. მწერალი კი მხრებით მთარევევდა ლანძღვა-ვიწყების მთარევის, ამჯერად კრიტიკასა და ამჯერად გვიანდელს შეგუებული. „შეგუებული“ — მთქვა ტყვიად არ მითქვამს: ჯერ პირველი მოთხრობაც არ დაეძებდა, რომ ვაკრიტიკეს. დროის მიერ აღზევეჭული ერთ-ერთი კრიტიკოსისათვის გადკოციათ რამდენიმე ახალგაზრდის მოთხრობები და პირველად იმას უსვრია ტალად, პირველად იმას უთქვამს, გურადღება მიატოვით ამ ყმანცილის იდეურ მომზადებას, მერე კი ცნობად ქართულ მწერლებთან კონსტანტინე გამსახურდიასა და ლევან გიოთასთან ერთად, 1947 წელს, საკავშირო ფროლოზზეც „დაღუპულმაგებიათ“ სრულიად ახალგაზრდა ოთარ ჩხვიძე. დევნა და ცილისწამება შემდგომშიც დიდხანს გაგრძელდა. ბატონი ოთარის ერთმა ნანსტოდ-გებარმა გაიხსენა: „დაღუპვდა ახალ რომანს და ატყვებოდა ჩრჩხული ინსტიტუტში „დაიჭერეს, დაიჭერენ“. ჩვენ, 17-18 წლის ყმაწვილები, სრულიად ვერ აღვიქვამდით მის სიდიდეს და მწერალ ოთარ ჩხვიძეზე შეტულდექტორი ოთარ ჩხვიძეზე ვერხდით. ...მამა ხშირად ამბობს, რომ მის პიროვნებაზე უდიდესი გავლენა იქონია მიხეილ ჯავახიშვილის ტრაგიკულმა აღსასრულმა, — გვითხრა როსტომმა. საუბარმა ვიღვე ერთი სათეო კაცის სახელი მოიხსენა, ყველასათვის ცნობილი და საყვარელი ერეკლე ტაყაიშვილის სახელი, ვინაც სიმართლისთვის ყწამა აუდასახსენებულ საბჭოთა საპატრონოები.

პაპანემ და ერეკლე ტაყაიშვილი ბიძაშვილ-მამიდაშვილებით იყვნენ. ერეკლე საპატრონოდან რომ გამოვიდა, პირველად ჩვენკენ გამოუსია გულმა. მამამ იგი ცხენით ჩამოიყვანა სოფელში. მიუღღს დღეს ჩუმაღ იყო თურმე, მხოლოდ მიღის წინ გაემხილა, „დაღეს ჩემი დაბადების დღეა...“ ამ სტუმრობაზე მოგვითხრობს მწერალი „ჩემი სოფლის ეტალებში“.

...80-იანი წლების დასაწყისში სოფლის სასაფლაოზე სამი ლილი ატანა თურმე ბატონმა ოთარ ჩხვიძემ — მამის, ბიძისა და პაპისძმის სახელზე და ამით თითქოს შუკოსი დროის აუბედობობის ვაჟმა გაჩინოდა სიცარიელე, ეს ღოღება, აღბათ, ლიციური წერტილია „ბორიაშვი“, წიგნისა, რომელსაც გაუნელებლად მოსდევს „მტკიცე ბედიანი ავიკტისი“, ანთუ ვალად უსაფლაოდ გაკარგული წინაბრებისა.

მთლი + ქმარი = ?

ჯამთეობის ჩვევა

ამ რა არის ოჯახური კეთილდღეობის თავიდაობა — ღაუთობა არა როგორც შეურაცხყოფილმა მშვერალმა, არამედ სიხარულით, მშვერალად.

ზოგჯერ ამას აკოთებენ შეგნებულად, ხშირად ინსტინქტურადაც: ამუშავდება ბუნებაში არსებული ის ერთ-თავრითი მუდმივი ძრავა — ურთიერთიმედოობა რომ უწოდებენ.

უნდ მაგალითის უწერენებს შეიღბს ის დედა, რომელიც ასწავლის: „მთავარიანა თავიდანვე დაიფოსო თავი აი, მამა შეუვლეთის იმას აკოთებს, რაც მე მსურს“. უფრო ჭკვიანურად იქცევა ის დედა, რომელიც ურჩევს „იგახსოვდეს, ოჯახურ ცხოვრებაში ვველა სახლვარი ხელახლა უნდა დაიპროსო“.

ქმარმა იშოვნა ორი ბილეთი პოკრულა და სურს თან წაეფვაროს. აუკივლებსა წადი, თურნად არ იფო ამ სპორტის მოფვარული, თორემ ჩვევად გაქცევათ ცალკე გაატაროთ თავი უფლაოდ დრო — ჯერ საათები, მერე ღღეები, შემდეგ დასვენების თვეც... ოჯახის სპორტველს იხე არა-ფფი თიხრის ძირს, როგორც ეს ჩვევა. და არაფერი აახლოვეს ცოლქმარს ისე, როგორც ერთად ფოფხა ვველაზე ბღნიერმა ოჯახებშიც კი გადაიტანეს ქარტეხილები. და თუ ოჯახური სიამტეხილობა შეინარჩუნეს, ეს ქალი დამსახურებაა, იმ ქალისა, რომელმაც ერთხელ დაა საუბადამოდ შეიგრო ტემპარიტება: ადამიანი ამოწრობია და ფოველთვის შეიძლება აღმოჩანდნო ერთმანეთში ხიანხელე. ასეთი ქალი უკლის ოჯახს არა მარტო თავისთვის, არამედ საზოგადოებისთვისაც. იგი ასრულებს უდიდეს ისტორიულ მისიას — ხრდის ქალიშვილებს და ვიკებს, მომავალ ცოლებსა და ქმრებს.

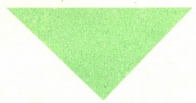
ი. ოზინიწიწვა

თამარ თუნისაშვილი

სურათები საოჯახო ალბომიდან

ილინე ჩაქლაშვილი
ხეულესთან ერთად

3 ერისბუნაში, კერესელისძის ქუჩაზე, ქმები ზღანკვიჩიშვილების ვოფილ სახლში ქალბატონი თამარი თუნისაშვილია დიდი ოჯახის რძალია. დღეს, როცა ამ საყოველთაო გაქმანაში უკან მოსახვდავად აღარ გეცალია, ქალბატონ თამართან შეხვედრა თითქოს ერთგვარად წვეწასვე წარსულთან შეხვედრასია. თუნდაც იმ წარსულთან, ცალკეულ ფრაგმენტებად აკონძული, საოჯახო ალბომებში რომ გაუფრებულა. ჩვენც სწორედ მის მუდმივად ფოტოალბომს ვუვრცელეთ, რომლის გამოცემაც 1916 წლითაა დათარიღებული.

— ეს ალბომი ელისაბედ ჩერქეზიშვილის ნაქონია, მისი გარდაცვალების შემდგომ სახლშიც წამოვიდეს. ელისაბედი დეიდად შეკუთვნილია. მამა არ მახსოვს, ოცდაშვიდი წელიცაა გარდაცვლილი. საბო ობოლი ქალიშვილის ამარა დარჩენილ ოცდაერთი წლის დედაც, მელანია ხინთიბიშვილის სწორედ ელისაბედმა გამოიწვია დასმარების ხელი. ერთ დიდ ოჯახად გაკეთობილი. საჯინაშვილების სახლში ვცხოვრობდით. ვენერალი სახლშიშვილი ილია ჭავჭავაძის დის ქმარი გახლდათ. თაყაიბრეველი წმ. ნინოს სახელობის დაცნებით სასწრაფოებში მიმავარცხ, ჩიტბაძის ქუჩაზე. გუმიზდელითი მახსოვს: 1921 წლის ერთ სუხიან დღეს თანაკლასეულებთან ერთად თაყაიბრევის მიუკეცილობი. დღეცახლდა რი მთავრობის სახლის ავიღებ რუსების ეკლესია, „სომხური“ იღვა, რეინის დიდი ვარჯიანი ვერცხა. იმ დღეს ეკლესიის გზოში ცხრა კუთი ვჭებხა. კოჯორთან ბრძოლის მიმართულ ქართველებს მარხავდნენ, აბა, მამა. შინ რას წარმოვიდგენდი, რომ შაოვან ერთობი, იუნკერი მხვილ თესწიცილი ნემში მიმავალი შეუღლის ძმა აღმოჩნდებოდა.

მახსოვს, როგორ განვიღობა ჩემი შეუღლები ამის საფლავის მღერ. შეეჯიურლია და შთავრობის სახლის მშენებ-

ბელ ინჟინერთან მიეჯიურენ სსო-ნით, ძმის ძეგებს საფლავიდან წამოშორით. ის ინჟინერი ნაცნობი იყო. დამაინხმდა და საფლავი შიდა უბოში, აუბოში ახლოს მოაქცია.

წმ. ნინოს სასწრაფოებში შემდეგ ვახანობებამს შეუერთეს და იქ გადავიყვანეს. სკოლის დირექტორი ნოე ყორაბაძის ქალიშვილი შურა ფიდავა იყო. ცნობილი ფრანგი ბალეტის ეიფრ ფიდავა დედა. ქალბატონი შურა მაღალი ლამაზი ქალი იყო. ოცდაერთში შენ. შევიკებთან ერთად მამას ისიც თან ვაქვავ პარიზში.

სხვათაშორის, ჩვენ ხიდე გვეყვდა მენშევიკების მიხისტრი — ელისაბედის ქალიშვილი, ნუცა და კოტე ერისხანს შევიცარბოში, ქალაქ ლიხანში ცხოვრობდნენ. დამოუკიდებელ საქართველოში დაბრუნებული კოტე გახატვების შემდგომ თანამაზრვებთან ერთად საზღვარგარეთ ვახანგზავრებულ თადარიგს შეუღდა. ჩვენს სახლში მაღლად იყრიბებდნენ მენშევიკები. შე და ჩემი და გარეთ ვდარჯობდით. თუ ვინმე ხაყვის შევამშინველით, ვატვობინებდით და უკან კარბადან ვახელი სტუმრები ფიქრის ვორას ავირბდნენ თავს. კოტემ დედაჩემს ერთი ქითანი მიმადრა, რომელშიც ოქრის ავროვებდნენ ხარდაფიში დაღურული ქითანი მაღე ვაგობ და დედამ უკან დაურბუნა. თბილი ტანსაცმელიც მოუმარაგა. ბათუმში წინადაწინ ვავ-ზავინლმა კაცმა თურქეთში გადასახველად ნავი დაიქირაგა. იქიდან პარიზს უნდა გამვავრებულყოვენ. კოტე და მისი მეგობრები ბათუმისაკენ მიმავალ ვზახ ფუხითი ვაუღებდნენ, მაგრამ კიდაცამ ვახცა და ვუბოში დააძატირეს. ტბობისკემა ვადასახლეს და დახურიტეს.

სურათს სურათი მიხადვს. თანდათან ვარ-თოვლებმა ნათავა-შეგობარბა წწე. ვოველ

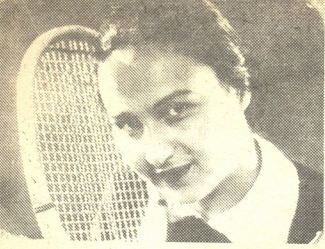
ნიკოლოზ თუნისაშვილი

ელისაბედ ჩერქეზიშვილი
და მისი ვაჟი — შალვა ხინთიბიშვილი

ცალკეულ სურათს გარდახველ დღეთა შოვონებების ახალი წვება მოვკვება. ქალბატონი თამარი ვულესისთან მაცნობს იმ დროის ქართველ მოღვაწეთა თვალსაჩინო წარმომადგენლებს, ცნობილბა თუ უცნობ სახელებს: ნიკო ვოცინობე, შაკო ხაფორივა, ვახო მამაშვი, ნატო ვახნაძე, იუზა ზიდელიშვილი,

მომხმარებელი მარჯვენა მხარეს

თამარ კეშელაშვილი

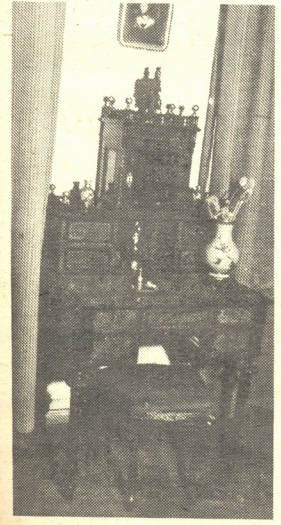
ვლი ინტროიკაში, აღის ქითქე, იო-
ზე გრამატიკა, ეკატერინე გამატიკა, თა-
მარ ასაკელი, კარლო ვალაძე, სერგი და
ნანა ჯავახიშვილი, თამარ სულაველიძე, თა-
ნა კერაიანი, დიმიტრი ჰაქიაძე, პეტრე ქო-
შვიანი. და იმე სურათები, ისევე სახლობდა.
აგაღმეიკოხი ვიგი ზუციშვილი, კვონიშხტი
ინალი მუხი, პრეფესორი სერგი ვირეა-
ძე, ინტროიკოხი ილია ფრანკი...

— ნუმი და ილია ფრანკის ვაჟს, ვირეის
გაქვია ცოლად, აქვე, არავეის ქუჩაზე ცხოვ-
რობდნენ, უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამა-
არსებლის იოსებ ვიფშიძის მუშობლად. სერ-
გი ვირეაძის ოჯახში აქვე სახლობდა. სხვა-
თამარის, ეს უხი რწული ინტელექციონის
თავუხეაიანი კერა იყო. ერთი ასეთი შუბი-
ხევაა მაგონებია: შუბაძის ორ საათზე შა-
რის ხმამ გამოძლიდა, კარი გაჭედა და საე-
თაზე ზტუპილი წყის ხიბის და — ნინა ფრ-
რამე შუიციანი, თუშა-და შიხა ვარკე-
ნიამ ერთის შუბიძენა, ზურგზე ტომარამოვ-
ლებულს, შუბაძის რუხის დედაკაციის ტანისა-
შიხი ვევა. ტომარა ვირეაძისთან შუბინა.
ნინა და შიხი მუდღე დამინა ჯგუშუა
დუნიერაღმი ცხოვრობდნენ. ვეკუშთ თაყა-
ინიელი თაყის წერილებში სხიხადა დამია-
ნეს, როგორმე გაიჭრე და მანდ რომ საქარ-
თულოს სამეფო გერაგინი, სამეფო ვეგრი
და სხვა ნივთები, ვეაჯე გამოხიფილიო. და-
შიანე და ნინა რუხის შიშილიბდნენ, რომ
საჭირო თანას დავეროვებინათ. და აი, და-
შიანეს გააფხვეტილითი შიგანოდ გადც-
შულამ ნინამ მატარებლის საერთო ვაგონით
ოთხ დღეს იტყარა და სამეფო განიჭული
ფოქალიანი წეშიდის გარეშე დუნიერაღმი-
დან ტომარა გამოაპარა. შიგორ დღეს სერგი
ვირეაძემ შიფივანა ივანე ჯავახიშვილი, ვი-
თერ ასეველიანი და შიხელი ზანდუკილი
ნივთები აიღურეს, აქტი შუადგინეს და ვან-
იული მუხუშეს გადასცეს...

დიმიტრი ხუშვილი

20036

საქართველოს საგარეო უწყებები

ქალბატონი თამარი თავისი ვმწველია-
ლის ზურათის მიწვევებს, რომლის ასლიც ფო-
ტოგრაფს საკუთარი ფოტოგრაფიონის სარე-
კლამოდ გადაიღებია. შემდეგ ხანითშედი
პარონშიაც წავლია. იმ სურათზე ქალბატონი
თამარი წიგნბურთის რიგითაა გადაღებული.
წემი მოშავალი მუდღე ნიკოლოზი (კვლია)
თამარისშვილიც სწორედ წიგნბურთის თამარ-
ისა გადაცანიო.

კვლია ინფინერი იყო. ორმოცდარბთში
ფრონტზე გაიწვიო. იქიდან კონტრუხით და-
ბრუნდა. შიფიანებში ვიქტორია ვეგაწავდა
ნაის ქარხნის მშენებლობის ზეღმდენადად
მე და მანანასაც (წვენი ქალიშვილი) გვიი-
რება წყავანას, მაგრამ შიფილდენადად ძალ-
ზე მძიმე მდგომარეობაში მთეფი წაიფივანეს.
ამის შემდეგ კიდევ ვეჭხი წელი იფიფხდა,
მაგრამ ადარე გამოფიფხებულა.

თამარისშვილი ოჯახის წინააღმდეგ ვერ
კიდევ ვერკვებს სახალის კარზე ვიფი-
ლიან განთქმულნი. მათი შიამთამაგლი დღე-
ხაც ქართული ხაქმის სახიკეთოდ იღწვიან.

თითქმის ვეკლა ნივთი წყის ოჯახში ვარ-
დახულ დღეთა შიფინებთან მაკეპირებებს.
ეს ძველბურთი სეკრეტური ალუქანდრე ჭე-
ჭვიანისშვილია და შიხა შიამთამაგლი ნა-
ტალია ჭეჭვიანზე ვეაწავა, მანანა რომ შუ-
გვეძინა. ჯავახიშვილის ქუჩაზე დუნიერა-
ღმი მუშობილი ვევაჯე, ვეარად მუქნიფიო.
ცოლად რიშხეი კორსაკოვის ქალი მკეადა.
მეტად ვრუდინებულყო, არისკორატული
ოჯახი ჭქინდათ, ფრანგულად დამარკობდ-
ნენ. ძალზე ვეფიფირობითი. ეს ფრანგული
სარეუ წემს მანანას უსახიფანა, ჭეჭვიანის
— კომპოზიტორი რიშხეი — კორსაკოვის ფე-
ლის ნაქონიო. მეც დამიტოვა ჭეჭვიანის
შარფი. ზელსაქმე მუხურესება და იმ მარფო-
საგან მერე ერთ მუდღეღურე დამფაეს მშეწი-
ერთი ასაკური შუეწურე.

ერთი ასაკური წელი, მდღეანიობა დამეს ილია
ჭეჭვიანემ დედაჩემს — მელანის დიდი ბა-
დადი უსახიფანა. სათუთად ვინახავდიო. მა-
გრამ დრო-ვახისაგან სულ ერთიანად გაი-
ცრინდა. ილიასეული ნივთები სხეც ზეგრო
შქინდა. პარონში ილიამ ველსახიფანა, ნიკო
ხიხინაშვილსა და მკეო საფარევათთან ერთად
იფხეზარა. იქ ნიკოხათვის საჩქარად სუფინი
დანაშბის ნაკრები მუფიქინა, დიდ ჯურანის ზარ
და გამოფიფხავა. ის დანაშბი სხვა ნივთებ-
თან ერთად მერე ილიას მუხურეს გადავეცი
უსახიფილო.

ამ ოჯახში წარსული მართლაც ვიფი-
ცოლადად ნივთია გასაგებებელი. ვეწადფერო
დროის განსაკუთრებული ტეფიფიოთა ალბუ-
ფილი. ოთახის კვლდუქსი სურათები ამ-
დირებებს; ალბომი დავიზრეუი და იმ დროის
ფრამენტული აქტამე მუწვიდა. ახლა ოთხთბის
დისტანციიდან ვეწერებთ უწინდელ მიწე-
ნებს, აე-კარგის მიუხედავად, რადაც აუხსნელ
გამოყენობ ინტერესს რომ ამირავინ, წვე-
ნავე წარსულს ეხილენ ზელმესახსებად რომ
შეუვარდინიანებენ...

საქართველოს
ინფორმაციო
სისტემა

მელა

არიან ქალები, რომელთაც მტკიცედ ჩამოყალიბებული გემოვნება აქვთ და მოდიდან იღებენ მხოლოდ მას, რაც მათ უკვე გამოუმუშავებულ სტილსა და ხასიათს შეეფერება. ამავე დროს, ისინი გამოირჩევიან ტანსაცმლის მოხდენილი ტარების უნარით. მხატვრები მათთვის განკუთვნილ მოდელებს კლასიკური სტილის ტანსაცმლის პრინციპზე ქმნიან და ცდილობენ მათში ზომიერად, თავ შეკავებულად გამოიყენონ ახალი მოდის დამახასიათებელი ძირითად ნიშნები.

ლელო ხაილდოშვილი

მოდელის ფოტოგრაფი
გიორგი ბაღვაშაძე

სიყვარული... შოკოლადის ნაცვლად

როგორც საბჭოთა პოეზიის კლასიკოსები გვასწავლიდნენ, სიყვარული არც მარტო ოხვრავს და არც მოვარდანი ღამით სვირნობს. ამას ვარდა, გვიმტკიცებდნენ, რომ სიყვარული კარგი სიმღერის დარია... ინგლისელმა სწაველებმა კი აღმოაჩინეს, რომ სიყვარული შოკოლადსაც პეაუს. ძლიერი სიყვარულისას ადამიანის ტვინი სხვა რამეებთან ერთად გამოიმუშავებს ფერინოტამინს, რომელიც შოკოლადის შემცველობაშიც შედის.

ასე რომ, კარგი სიმღერისა და შოკოლადის ტოტალური დეფიცტის დროს, სავსებით შესაძლებელია გუგნი და კიდევ ბევრი სხვა რამ სიყვარულით შეცვალოთ.

შეიყვარეთ ერთმანეთი, ძვირფასე, და გაიჯანსაღეთ სხეული.

თარგმანი: სანაოლა ანტონიანი

კოვთა მრგვალი კოკებით

ზომა 48

მასალა და ინსტრუმენტი: ღია ფერის ბამბის ნართი 100 გრ. მუქი ფერის — 200 გრ. ჩხირები № 2.

ქსოვის სახე: წინდური, ლასტი და ამ ფონზე 2 წაღმა თვალი, რომლებზეც კეთდება ჩალიჩა (ფგუტი) 1X1 ე. - ი. ჯერ გამოიქსოვება მეორე თვალი. შემდეგ — პირველი.

კოვთა იქსოვება ქვემოდან ზემოთ. ზურგი აკრფთ 154 თვალს და 2სმ მოქსოვთ „ლასტის“ მუქი ფერის ნართით, შემდეგ წელამდე 8 სმ მოქსოვთ წინდურად. ილიამდე ორივე ნაპირზე უმატეთ ყოველ სანტიმეტრზე 1 თვალი. სახელოსათვის მხრამდე მოუმატეთ 10 თვალი. მხარი დახარეთ 10-10 თვალათ.

ძირიდან 31 სმ-ზე, ცენტრში გადაუქნეთ (დაამატეთ) 30 თვალი და თითოეული მხარე ცალკე მოქსოვთ, თან საყვლის მხარზე 5-ჯერ დაამატეთ სამ-სამი თვალი, 10-ჯერ ორი და 20-ჯერ — თითო თვალი.

შემდეგ ამოკრიფეთ თვლები საყვლის ირგვლივ და მოქსოვთ კოკებით სხვა ფერის ნართით. ყოველი 20 თვალის შემდეგ მოქსოვთ ჩალიჩა IXI ორ წაღმა თვალზე. კოკეტზე თანდათანობით უკვლით თვლები: უკულმა პირზე ყოველ 1 ან 1,5 სმ-ზე 2 თვალი ერთად ამოიყვანეთ. წინა კალთა იქსოვება ისევე, რო-

გორც ზურგი, ოღონდ ცენტრში გააკეთეთ 9 ჭრილი ფერადი სალტის გასაყრელად. ამისათვის 28 თვალი უნდა დაამატოთ. უკულმა პირზე ამ 28 თვალს ხელახლა შეაბამთ ჩხირზე (საპერო თვლები), ჭრილის ნაწიურები „ლასტის“ მოქსოვეთ (3 ზოლი).

გასაწყობი ლენტე. აკრიფეთ 28 თვალი და მოქსოვეთ 40 სმ. სიგრძის ზოლი (ლენტე).

ჩალიჩა IXI კეთდება ყოველი 4 თვალის შემდეგ.

სახელო-სახელოს ირგვლივ ამოკრიფეთ თვლები და მოქსოვეთ წინდურად 2 სმ. შემდეგ I რიგი უკულმა თვლებით მოქსოვთ (გადასაკეცი ხაზი) და კვლავ წინდურად გააგრძელეთ 2 სმ. მიიღებთ სახელოს ქობას, რომელსაც გადაკვეთთ და უკულმა მხრიდან შემოაკრებთ.

შენიშვნა: წინა ყელის ჭრილი უფრო ღრმად უნდა ამოიღოთ უკანასთან შედარებით.

ლატაზრა თეთრასული

შვიდი სხარბებლო რჩევა

როგორ შეინარჩუნოთ მოჯახნი?

1. ხშირად გაისვენეთ ქმართან ერთად გატარებული ბედნიერი წუთები.
2. თქვენი ღმუწოკინიდან ამოაღეთ ფრახა: „მალიან რომ ვიფარდუ, გეცოდინებოდა, რა მსურს“.
3. თუ თქვენი აზრები ერთმანეთს არ ემთხვევა, დაიჯილოთ მეუღლე ადურხით, მიიშველით იუზირიც, აფიქრეთ მოიკავალზე.

4. რაიმეს დაკარგავს ნუ იწყებთ, უმჯობესია გაერთოთ, მოიწვიეთ მეგობრები, პარასკეობით შეგიძლიათ გვიან დაიძინოთ, ნაშთი ვიდეოფილმი, გაისერით სუფთა პაერზე, თორბეტი საოთხ რამ იყოს.
5. მიეშვით კრიტიკას. ჯერ გაიზარეთ, რაც უნდა თქვით და მერე გამოიქვითი. აუცილებელი არ არის ვეულა აზრი სიტყვიერად ჩამოაყალიბოთ.
6. შერაბებისათვის პირველი ნაბიჯი ყოველთვის თქვენ ჯდადეთ. თუ ორივენი დამ-

- ნაშავენი ხართ, პირველად თქვენ მოიბოდიშეთ. ჯიუტად ნუ დაელოდებით მისგან მოლოდინებს.
7. ნუ ცეცხლებთ მეუღლის ხახათის შეცვლას, მოაგარი ის კი არ არის, მეუღლე თქვენ დაეშვანათ, არაბედ სიამოვნოთ საერთოდ და ზოგჯერ განსხვავებული აზრების გამოც. და აი, თავად დაინახეთ, რომ ქმარი თავისით გარდაიქმნა.

სასწაულგრივი ნადავლი

ერთხელ, ხალხის უზარმაზარ ბრ-
ბოსთან ერთად, იესო ტბის პირას
მივიდა. ხვატი იდგა და ხალხი ავიწ-
როებდა მას.

ნაპირთან ორი ნავი იდგა და მე-
თევზეები ბადებს აწვობდნენ ში-
ისინი ჩიოდნენ, რომ ვერაფერი დაი-
ჭირეს.

იესო ჩვიდა ერთ ნაჲში, რომელიც
სიმონს ეკუთვნოდა და სთხოვა მას,
ცოტა მომორებოდა ნაპირს, რათა
შეგროვილ ხალხს საშუალება ჰქო-
ნოდა ეცქირა და მოესმინა მისთვის.

ქადაგება რომ დაასრულა, სიმონს
უთხრა: „შეცურე ყველაზე ღრმა ად-
გილის და ჩაუშვი ბადე“.

— „მომდვარო“, — უპასუხა სიმონ-
მა — ჩვენ მთელი ღამე ვმუშაობ-
დით და ვერაფერი დავიჭირეთ, მაგ-
რამ მე შევასრულებ თქვენს სურ-
ვოლს“.

შეცურეს ტბის შუაგულში, ჩაუშ-
ვეს ბადე და მლივს ამოზიდეს უკან,
რადგან პირთამდე თევზით იყო სავ-
სე. თევზი იმდენი იყო, რომ ნაჲში არ
დაეჭია და სიმონმა აზნავეებს უხმო:
სამშველად, მეორე ნაჲში.

ყველა მეთევზე გაოგნებული იყო
მომხდარი სასწაულით და შეშინე-
ბული შესცქეროდნენ ქრისტეს, ხი-
ლო სიმონი მუხლებზე დაეცა მის წი-
ნაშე და უთხრა: „ უფალი არა ვარ
ღირსი შენს ვეერდით ყოფნისა
ცოდვილი ვარ!“

ორივე ნაჲ ნაპირზე რომ გამოათ-
რიეს, შეთევზეებმა ყველაფერი მია-
ტოვეს და იესოს გაჰყვნენ.

იოანე ნათლისმცემლის გარდაცვალება

მეფე იროლმა იოანე ნათლისმცე-
მელი ციხეში ჩაამწყვდია იმის გამო,
რომ წმინდანი კაცბაუდა მეფეს ირო-
ლიადასთან უკანონო თანაცხოვრები-
ნათვის, რადგან იგი მისი მძის ცო-
ლი იყო. ერთხელ კარისკაცებთან
ერთად, იგი თავის დაბადების დღეს
ჩემობდა, გახურებულა. ქვიფის
ღროს, ღვინით შეზარხოშებულმა და

საღლომკას, იროლიდას ქალიშვილის
ცეკვით აღგზნებულმა, უთხრა, რაც
უნდა მთხოვო, შეგასრულებო.

საღლომა დედას მოეთათბირა და
მან უბრძანა იოანე ნათლისმცემლის
თავი ეთხოვა იროლისათვის. მოზე-
დავად თავისი სისასტიკისა, მეფე მა-
ინც დაღონდა, მაგრამ მიცემული სი-
ტყვა უკან ვუღარ წაიღო და ციხეში
ჯალათი გავზავნა. უბრძანა, თავი

მოეკვია წმინდანისათვის და სინზე
დაღებული მიერთია.

ამგვარად, უღმერთო მეფის ნებით,
დაღვარა თავისი სისხლი მან, ვისზე-
დაც ქრისტემ, თქვა, რომ იჯია უდი-
დესი წინასწარმეტყველი შორის.

უღმერთობას, გარყვნილობასა და
ამპარტავნობას მულამ თან სდევს სი-
სასტიკე და ავი საქმეები, რისვანაც
მთელი სამყარო იტანჯება.

არაკუხილბელი რჩევები ანუ როგორ მოვიქცეთ საზოგადოებაში რ ჩვეულებით

ჩამავში არის მონარი რიგჯალის ელმენები.
არაკინ არაკმარს ზინქულმს, მარამ ხანდახან

გარამოვამ თხოვლობს გარაკმელი წახმის
დაცხას.

ღმრთილარი მანსამელი მემკაჰისათვის

1886 წელს გვიჩვენდნენ: „ჩიცვით გე-
ძღუნებით, მარამ არა გამოწვევად. ნუ
აქნებით შაობიჯარით, მარამ არც მან-
ქნად უფინა საქარო. დამალეთ თქვენი
ნადლოვანება ტანსკლით. დე, თქვენ
შენსწინა, მარამ შეხანჯელ ობეტიქადც
წუ იქვეით. თუშეა შეხანჯელთა რამებ
შეიქონს უფრადლება. ხამქულები მამაკაცს
არ უხდება... 188 წლის მანძილზე ბევრი
არც არაფერი შეცვლილა. მარამეფელთა,
ზედის გარდა, მამაკაცს არც დღეს უხე-
და. შთავარია ბუნებრიობას არ უღალატო.
მწერალმა დორითი ხეთერსმა კარგად თქვა
ერთ-ერთი თავის ნაწარმოებში, სადაც ღიჯ-
ლი პიტერ უმის მსახურს ეკითხება: „რო-
გორ გავრეუებრებ?“ ის კი უპასუხებს:
„ჩინებულად! ცოტა დაუდევრადც კი, რო-
გორც ნადვილ ჩენტლმენს შეეფერება!“

ოფიციალურ და საქმიან შეხვედრებში,
როგორც წესი, გამოიყენება შუიი ფერის
კოსტუმები. რბილი ფერის პერანგა, შეიძლ-
ება წომიერი ზოლებითაც, რუმი ფერის წინ-
დები და ხოლიდორი ყელსახვევი. გახარო-
ლისწინებელია მთელი რივი წყარომანები.
აი, რამდენიმე მათგანი:
— არ შეიკრათ თულები კველა ღლი.
არ შეიკრათ ერთკალითაინ კოსტუმის
ზელა და კველა ღლითი.
— ხაფულე უნდა შეინახოთ კოსტუმის
შიდა ჩიხეში და არა შარვალში.
— კოსტუმის გარე ჩიხეები ცარიელი უნ-
და იყოს.
— ისე უნდა იდგეთ, რომ წინდები არ
გამოვრჩნდეთ.
— შავ, ლურჯ და რუმი კოსტუმებით
ჩიცვით მხოლოდ შავი ფეხსაცმელები, წო-
გირთი წესი არაოფიციალურ შეხვედრებ-

შიც ვრცელდება, მაგალითად პრეტენზიო-
ლი უფროსი ან ხილდერი შეიძლება გაა-
ლიზინის შეხვედრა წერალმანებში.
შეტად დღემა კვანძმა უფლებსვე.
არმთლიმე სხვა ორგანიზაციის წი-
შანმა უფლებსვე.
ძალიან მუქმა პერანგმა.
თეთრმა წინდებმა (თუ ხბორტული
ღრინძებმა არ არის)
მოკლე წინდებმა.
ქალებისათვის წნებში ნაკლებია, მარამ
ზედმეტი ელვარება ახლა აღარ არის მოდ-
ლი. უმჯობესია ცოტა დეჯალთო, ვიდრე
გაღვავარბო, არ ღირს ფური ზედმეტად
გამოწვებილი, მოღური, თვალსაჩინო.
ძველ დროში ამბობდნენ: „მიღებაზე
ხვლის წინ მოირგეთ უველა საქარო მოხარ-
თავი და ბოლო წუთში ერთი მო-ეცლით“.

სურკამს

ოღებდაც საფრანგეთში წახიძის მავილას-
თან ცლიდნენ, წახიძის აკურატულად და
მარჯველ უნდა ეხმარა დანა-ჩანჯალ ატმის
ჯათლისა და მირთმების დარსი, ის ჩვეულე-
მა კარგა ხანია გადავიდა მოდლიან, მარამ
რაც უფრო ცოტა დარჩა კარგა ჩვევები,
მით უფრო შეხამნევათ მათი დაცვა.
უველა ქვეყანაში სხვადასხვაგვარა წნე-
ბია, მარამ ძირითადი არჩა უველგან ერთ-
თია: არ უნდა გააღიზიანო სხვა და არ შეე-
წუხო მუზობელი. ეცადეთ მიხიარო მასპინ-
ძლებს, თუ სინე თვადე არ იქცევიან პუ-
ტანდალ. ემჯობესია მიირთვათ ღლიდ შემი-
თავაზებული ქილით, ვიდრე მთილი ოჯახს
აფორსაჰითი ჭიხის ძინთი.
კარგად გავრეხილი მავილა თვითონ გვე-
მარება სწორად ვინმაროთ დანა-ჩანჯალი.
კოვო და დანებო, როგორც წესი დანა მარ-
ჩვევ ღვებს: ჩანჯალი— მარცხენა, თუ ეს წე-
სი დარღვეულია, გახსოვდეთ, რომ ღიდი დანა
და ჩანჯალი ხორციისთვისაა, პატარა კოვო
და ჩანჯალი — ტკბილუფლობისთვის, დანარ-
ჩენი კი თქვენი შეხედულებისამებრ უნდა
გამოიყენოთ. თვეწილობას ხბეციალური და-
ნა-ჩანჯალი, შეხანჯალი: არ აღმოჩნდნენ, ახო-

ნი კარგა ხანია მოეწვებული იყო და მო-
ლოდ ახლს შემოღის ხმარებაში.
რაც მთავარია, არ უნდა დავიხაროთ თე-
ფუშე და კიდევ:
ხელსახელები მუხლებზე უნდა გავშა-
ლოთ. არ არის საჭირო პირამიდისავითი
ცხვირის იდგეს. ტუჩების ოპუნდლის შემ-
დგე, მან შავიდაე ვაზარსუნეთ.
წინიანის კოვო საწერ-კალიზიით უნ-
და გვევირის პირთან ახლოს, მარ-
ამ ნუ ჩილდებთ მთლიანად პარსო დაეც-
დეთ, არ წვეთავდეს.
კოვოს ფაფისთვის ან ნამჭვრისთვის
ახვეე ვხმარობთ. თეფუშე გადმობლისას
შას პატარა ჩანჯალს ვაზმაროთ,
ქამისის უფრადლება მაქციეთ საქმლის
რბოდნობას და ნუ დაახვევებით თეფუშე
გარეში.
ძველები და კურკები შეუშენველად
გამოიღეთ პარსიდან კოვოთ ან ორი თი-
თითი და დააწვეეთ თეფუშის კიდუზე.
არ დაგრიეთ თქვენი დანა-ჩანჯალი
ხბორთო თეფუშე.
— უღამაშოა იმ საქმლის განხვევა, რომ
შეიღეთ უველამ უნდა მოირთვას. ამიტომ ნუ

დააწვეთი კირკობს უველს და ნუ დააწვეთი
მწიფე ატმის შერჩევას მხოლოდ ოპვენდნენ.
ნუ შეაწვეთებთ მუზობლებს და ნუ მია-
წოდებთ მათ საქმელს, თუ არ მავითბვენ
ნუ ხმამაღლით.
არ მარწობთ საქმლის შემოტანის შეა-
ღეშმა.
ნუ დააწვეთი ცარიელი თეფუშის შე-
ტროვებს, თუ დაახსნდის ამას არ აქვთებნ
არ დალით იმაზე შეტი, რასაც და-
გხსნამენ და არ დაოღეთ ბოთლი ცხვარწინ.
კარგა ჩვევების უქტობრივად წინა
გვიჩვენებს არ დააწვეთი ფარითობით... ახო-
თია იმდენი რთულია ეტრება. ცოტა ვდნუ
თუ შეიძლებს სინე წენიერად მარითვისა:
მთავარია, რაცხანად გამოიყენებოდეთ. ევე-
ლის შემთხვევაში გამოიყენეთ ოქროს წესი:
„მოიკრათ ხბე, როგორც უველა აქცევა“.
საერთოდ კი, თანამედროვე კარგ ჩვეუ-
ბის ძირითადი წესი ხბე ეტრება: შედს ფე-
ზობიერ და ნუკრთ სხვას შეუშლი ხბეს.
მეც ცხოვრების უველა შემთხვევას ეტება.

ტომ კრუზი და ნიკოლ კლემანი

ონდონში შედგა ახალი ამერიკული ფილმის „ფარ ვენ კევი“ („უეკველად“) პრემიერა. ფილმში შოუარ ზოლების ასრულებს პოლიკუდის ფეკლანე რომანტიკული წყვილი: ტომ კრუზი და ნიკოლ კლემანი. ტომი ფილმში ირლანდიელი ემიგრანტია, რომელსაც ამერიკაში ჩასვლისთანავე ნიკოლ კლემანი შეუყვარდება. ლინდონში სხვა სამართალი სტუმრებითან ერთად ფილმის პრემიერას დაესწრნენ ანგლოსის პრინცესა — დიანა და ინგლისის პრემიერ მინისტრი ჯონ მეიჯორი მკლდიაფართ. როგორც ბატონი პრემიერ მინისტრის შეუღლები ხორამ ვანაცხადა, ასინი პირველად მიდიან კინოში ერთად, მას შემდეგ რაც მეიჯორი პრემიერ მინისტრი გახდა.

2. წლივანდელი შეეხულება, ცნობილია ამერიკელმა მხანობამა მაიკლ დეულასმა ესპანეთში გაატარა მეუღლე — დიანასთან და ხანდელანთქმულ მხანობა ჯექ ნიკოლსონთან ერთად.

დაიანდრა კუნძულ მალიორკაზე გაიხარა დიპლომატის ოჯახში. მალიორკას შემდეგ იხინი პარიზსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში ცხოვრობდნენ. უფროსი მისი შეყვარებულზე თუ როგორ გაიცინო მან მაიკელი დაიანდრამ უკაპახა:

— მაშინ ჯორჯ თაუნის უნივერსიტეტში ვსწავლობდა დიპლომატას. საბედნიეროდ სხვა დამრთეს თეთრი ხახლში გამაჟარა პრაქტიკა. ჩემი პრაქტიკის დროს ამერიკის მაშინდელი პრეზიდენტის კარტეტის დედად გადარწმუნებულს მისი საბატევიკეოდ წვეულება გაეძაროა, რომელზეც მაიკელიც მივიდა.

— შე ბეუშობიდან ვიცნებობდი თვით ცხენზე ამხერებულ მეფისწულს შეყვარებოდა, მაგრამ, როგორც ხედავთ, ასე არ მოხდა. ვაცნობიდან მამ დღის შემდეგ მაიკელმა შემომიავა ხა ცელად გაუყოლიდა.

— დაიანდრა, სხვა მხანობათა ცვლებებით, თქვენც ცდილობთ არ ჩამორჩეთ მოდის სახელეებს?

— მე არ ვეკუთვნი ქალთა იმ კატეგორიას, რომლებიც ყოველწლიურად პარიზში დადიან მოდის ახალი კოლექციის სანახაუდ. არ მინდა გული ვატყინო დიზაინერებს, მაგრამ ვფიქრობ, ჩვენს დაბაბულ დროში ტანსაცმელში ამდენი ფულის გადახრა უხარობაა. თუ ვინმე ფიქრობს, რომ მთელ დღეებს მართულობის ყიდვად ვატარებ — ცდება. მე ხომ სხვა უამრავი საინტერესო საქმე მაქვს: კრული რეჟისორი, ვებოპის, ვიანამპრომოტორი წითელ ჯვართან და ა. შ.

— ახლა მაიკლსაც კვითხთ, რას ფიქრობს მეუღლესზე.

— ჩემი მეუღლე ძალიან დამეხმარა კანცენტრირებული კარიერის გაკეთებაში. ავი მოთმინებთა მიტანა და მთელი ეს წლები. მერწმუნები, თითქმის შეუძლებელია ოჯახური პარტნიოის შენარჩუნება, როცა ძიხა ერთი წერი გახწვევტივ მივხაურებ. პოლიკუდი უფრო მეტია, ვიდრე მზის სითვალეები და ატვარაფიების დარეგება. იქ მხელია იაიოი დამიანა, ვინც იმას ვატყვის, რას ფიქრობს შენზე და არა იმას, რისი მოსმენაც შენ გსურს.

3. ეს კაქროს წყვილი“ როგორც პოლიკუდში ამბობენ, რიჩარდ გირი და სინდი კროუფორდი. რიჩარდ გირი, მოვებსხეებით, პოლიკუდის ერთ-ერთი ყულაზე პოპულარული მხანობია, ხინი კროუფორდი კი მსოფლიოში სახელგანთქმული ტომი შოელი“ პოლიკუდში ყელად იციდა, რომ სახს და რიჩარდი დაქორწინებას აპირებდნენ, მაგრამ იხინი გულმოვავინდელ მალავნს კორცილის დროს და ავადობს. რიჩარდ სურდით პოლიკუდსაგაჟა მითხ მუღლებულავენენ და მაიკლის კოლეგ იხის. ისინი გაქრინდნენ ლის მხელეებს, მხანობათა საყვარელ ქალაქს და თაყვლითის თუ წყნარი ოკეანის სანახზე გაატარეს ისინი ფიქრობენ, რომ საბედნიერ საცხოვრებლად ამ მუღსურ ადგილს აირჩივე. მალეობში, ოკეანის პირას ამუნებულ ხის ხახლში რიჩარდ გირმა რვაასი ათასი დოლარი გადაიხადა.

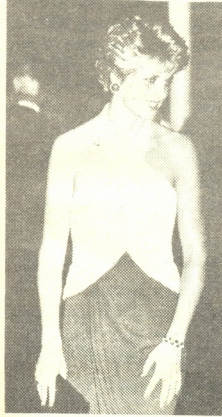

მაიკლ დეულასი, მისი მეუღლე და ქვე ნიკოლსონი

ესპანოის პრინცი მისი მეუღლე

4. ეს მხი უდიდებულეობა, ესპანეთის პრინცი ფელიპე. იგი პარსელონას ოლიმპიადამი მონაწილეობდა (რეგატაში), თუმცა ოლიმპიური მედალი ვერ მოიპოვა. სწორედ ფელიპემ მოუძღვოდა ესპანეთის ნარეგბს ეროვნული დროითი ხელში ოლიმპიადის ვახსნაზე. მანამდე კი მთელი ესპანეთი ინტერესით ადევნებდა თვალურთ პრინცის სასიყვარულო რომანს მოხმობილავ ესპანულ ქალიშვილ — ისაბელ სარტორიუსი.

პრინცესა დინა

მონაკოს პრინცი მეგობარ
კლაუდი შიფერთან

კლაუდია შიფერა

პრინცესა დინა და პრინცი
კაროლუსი

ამ რომანმა ბევრი მიტქმა-მოთქმა გამოიწვია და სამეფო ოჯახში განხეთქილების მიზეზადაც იქცა, რადგან მეფე - ზუან კარლოს I და დედოფალი სოფია, რომლებიც აქამდე არაფერში ზღუდადნენ ტახტის მემკვიდრეს, სასტიკად აღუდგნენ წინ პრინცის ხურვილს ცოლად მოეყვანა საკმაოდ წარჩინებული გვარიშვილი მარკიზ დე მარინიოს ასული - ისაბელ სარტორიუსი.

შეშფოთებულმა დედოფალმა სოფიამ სასახლეშიც კი დაიბარა შევილის რჩეული, თუმცა არაფერს იცის რაზე ესაუბრა მას. ცოტა ხნის წინ ოფიციალურად გამოუცხადეს, რომ პრინცმა ფელაპემ გაწყვიტა კავშირი ისაბელ სარტორიუსთან. სანამ პრინცი ფელიპე ბარსელონაში ცდიდა ძალიან ისაბელ სარტორიუსი კადისში ისვენებდა მამასთან და დასთან ერთად ისაბელის დედა ქმარს გამორეგებულა

და არგენტინაში ცხოვრობს. მამას კი მეორე ცოლი ჰყავს ლიხტენშტეინის პრინცესა ნორა.

5. საზოგადოების ყურადღების ცენტრში კვლავ რჩება მონაკოს მეფის ოჯახი. პრინცესა კაროლინა მეფელის სტეფანო კაზარავის ტრაგიკულად დაღუპვის შემდეგ ერთი კარნავეტილ ცხოვრებას ეწევა და მიუვლდრის თავის სამ შვილს უთმობს. იმ ამბობს, რომ „არაფერი იხე არ სიამოვნებს, როგორც დედად მუშაობა“. სამეფიოდ მისი მამა - პრინცი ალბერტი ახალ მეგობარ ქალიშვილს ცნობილ მიღველ კლაუდია შიფერთან გამოინდა საზოგადოებაში. კლაუდია 21 წლისაა, მისი სიმაღლეა 181 სანტიმეტრი. კარლ ლაგერფელდის აზრით კლაუდიას ჯერ არ გადაუღია სურათი, ცუდად რომ გამოსულიყოს „ალბერტი შეხანიშნავი ადამიანია - ამბობს კლაუდია, - იგი ნემს დიდი მეგობარია და ძალიან მართობს“. კლაუდიას აზრით იფული ყველაფერი როდია. რა თქმა უნდა, სასიამოვნოა მდილით დოლარიან კონტრაქტზე ხელის მოწერა, მაგრამ მთავარია აკეთო ის, რაც გსურს“.

ესპანური პრესის მიხედვით მოაჩვენა
თბა გვანასლიამ

კაროლინა

თქვენ როგორ უნახსენეთ?

1991 წლის ბიზის ნომერზე გამოვაცხადეთ სხვადასხვა კონკურსის სათაშრი: „თუ იცნობთ მით, ვინც ვახსენებთ“. სადაცაღიში მრავალი სადასუსო წერილი შემოვიღეთ.

ვიმლა შეპითხვას სწორი პასუხი გაცემის საპარტიულო ფორმულტრის ინსტიტუტის სტუმრებთან: მარინე გოგუაძე, მამა მატირძიძე და ნინო ჰმზინაშვილი.

გთავაზობთ ვველა კითხვაზე გაეშუღ სწორ პასუხებს.

1. პირველი ცინია ქართველი ქალის ჭადრაკით ვტყუების შეხებზე დავეტოვა იტალიელმა მახინჯურმა არტანუჯელ ღამბერტამ წიგნი „სამხერგების აღწერა“ (რომი, 1654 წ.) იგი წერს: სამხერგულში დროის კანტარებელად ბუერს ხედავდათუ თამაშითა. შამ შრისი სოვი გუერეგებულთა შიურს ქვეურებრებდა და სოვი საკურთხეველ ქართველთაში, კერძოდ სამხერგულში და ხედავან არხალო. ამითან „სირველთაგინა ჭადრაკი, ნარდი და შანქო. ჭადრაკია და ნარდს უფრო ქალბი ვტრებთან, ვიდრე ვცვიენ და იხე მარად და ბელაუნდრად თამაშიებენ, რომ საუცხოო ხანდაგია“.

2. ჭადრაკი შიოვიად ვატრანეს მუჟუ ვახტანგ VI ახელს თამარს 1712 წელს.

3. XIX საუკუნეში რაკა-ლენჩუქში ცნობილი მოჭადრაკე იყო ვოტინენ ნიკოვანი-ახათიანის სოფელ დურდანი. შან აზიარა ჭადრაკს შემდეგში ცნობილი მოღვაწეში - აკაღმეთიუსი ვიოვირ ახელდინი და შერადლი ლუხინე გელუანი (მსოციანი).

4. თბილისის პირველი ჩემპიონი იყო ვლენტე ტატიშვილი-ზარტაშვილისძე შევიდრება მოჟუე 1927 წელს.

5. საქართველოს პირველი ქართველი ჭადრაკის მასტორი იყო ცნობილი ველოვი დიდი ველუანი. იგი წემპიონი ვახტ 1947 წელს.

6. ქართველი მოჭადრაკე ქალბიან შევინერებთა კანდიდატები არიან ოხტაბები - ელისი კაკაბაძე (ფილოლოგი), შანან ტრუაშვილი (გეოლოგი) და ეტერი კობაიძე (სოფლის მეურნეობის დარგში).

7. საერთაშორისო დილიტატებიან არიან ნინო ვაყონიშვილი (წოდება შილი 1976 წ.), ნანა ალექსანდრია (1976), შაია ნიბურდანიძე (1977), ნანა ოხელიანი (1978), ნინო ვაგვილი (1979), ქუთუაძე არახაძე (1987) და ქუთუაძე კახიანი (1990).

8. მოჭადრაკე ქალბიან წიგნების ავტორები არიან: ნინო ვაყონიშვილი (არახა ნემი ცხოვრებასა, 1976 წ.), შაია ნიბურდანიძე (კეთამარტ შამაკციების წინააღმდეგ, 1984 წ.), თანავეტოშანი - ე. ვაჟუღელი და ა. ერემიანი), ვიოლეტა კუჩინაშვილი (ავტორები შანავეტი, 1988 წ.).

9. ცნობილი მოჭადრაკე იყო შანან ტრუაშვილის ღდა - დიდი ველუანი.

10. წვენი პირველი „საჭადრაკო ოჯახი“ შექმნეს ცნობილმა დილიტატებმა - ნინო ვაგვილი და შურაბ ტურევიძე.

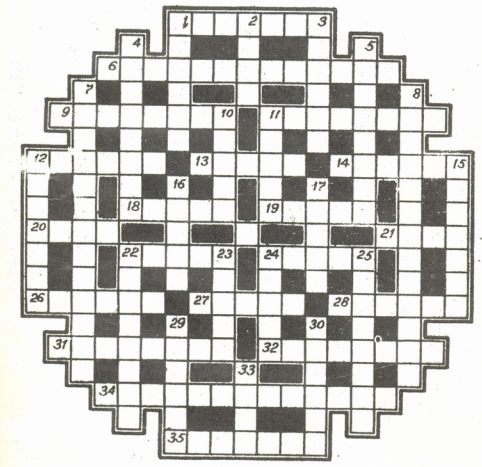
11. ქართველი მოჭადრაკეების შონაწილე-

ობით გამართული მსოფლიო პირველობის მატჩებში: ნინა ვაგონიშვილი - ნანა ალექსანდრია, (1975 წ. 8,5:5,5), ნინა ვაგონიშვილი - შაია ნიბურდანიძე, (1978 წ. 6,5:8,5), შაია ნიბურდანიძე - ნანა ალექსანდრია, (1981 წ. 8:8), შაია ნიბურდანიძე - ნანა ოხელიანი, (1988 წ. 8,5:7,5).

12. ქართველი მოჭადრაკეებიან მსოფლიო ჩემპიონები ვიყვნენ: ნინო ვაგონიშვილი (1962 - 1978 წწ.), შაია ნიბურდანიძე (1978 - 1991 წწ.), ქუთუაძე კახიანი (1989 - 1990 წწ.) და 20 წლამდე ასაკის ვოგონათა შირისძე, თეა ღანდია (1988 წ. 14 და 1990 წ. 15 წლამდე ასაკის ვოგონათა შირის), ნინო ზურციციძე (1991 წ. 16 წლამდე ასაკის ვოგონათა შირის) და დიანა დარჩია (1989 - 1990 წწ. 12 წლამდე ასაკის ვოგონათა შირის).

13. ავღია დიდ საერთაშორისო ტურნამენტი პირველი ავღილი დიკაციუს: ნინო ვაგონიშვილმა (კაპ-ის 1977 წლის დია ჩემპიონტში) პირველი-შეობთა ავღილები ვაიყო, შავში კოფეტიანი ცნობილი პირველი იყო) და შაია ნიბურდანიძემ (მარტვილი, 1979 წ. ნიუ-დელი, 1984, შანი-ლუკა, 1985 წ.)

კონკურსის მხაჩი
თენგიზ ზირიგაძე

პროსკრი
თხარაშულაძე: 1. ვუღუ, მარისა, კობერია. 2. შ. შ. შინის ალბერტაიეობი „ვეფხისტყაისის“ გამოქვეყნელი ქართველი კვილ-მოქმედი. 3. წინასწარ შეზავებული ხაშვადი შორი. 11. არხემა, ხერამულ შიოლოვიაში, რომელსაც უკეს ცენის ტანს და აჯამანის გელ-მეგრედ და თავი. 12. ჰუსეთში დახადებული ფრანგი მწერლის ქალი. 13. ფრანგი მწერალი, საუკუნეობი ფანტასტიკური რომანის ერთ-ერთი შექმნელი. 14. ღარიბ შინაკეთი კრავში. 15. 30:

რეული ყირაგულეო ნაციონალური ბაღეტი. 18. მარცვლეულია და ფკვილის ვაჭარი ძველად. 20. ძველი რომის მოკალაქითა ზედა ტანსაცმელი. 21. ქალბი და შორტი ნანაწიში. 22. ქვეყანა ჩრ. ამო-აში. 23. ფრანგი კომპოზიტორი. 26. ხალხში შეინუნული დია მთა-ქორიანი ნაწილი. 27. ტრამპიული ხეხილი. 28. შამაშლიანთა რელიგია. 29. თამაზ, ლარტეა, რომელიც ხენდვს კედელს ოატკის გა-დაკეთისას. 32. რამხე ვადამები ხენის ფართოდ ვაგრცელები. 34. შუხეს, რომელიც თან ახლავს და შირშირელად ავტებს სოლო შარბის. 35. პიოგილე ვარების წარმომადგენელი ძველად.

შეშულად: 1. ფლოპიუში. 2. დრამატული სახე, რომელიც არტისტები განახლებებზე ციენაზე, ენოში და სხვ. 3. ბერძენი საესტრადო რომულარი. 4. ციენისმავრ და სახელმწიფო საყარიობე პარიზში, რომელიც აუნდა XIV საუკუნეში. 5. თანამედროვე ვტორია ლიტერატურულ ნაწარმოებათა კრებულები. 7. XVIII-XIX სს. ქართველი მოგზაური, ტრადიციული ვაჭარ-მოგზაურთა წარმომადგენელი. 8. ვარდქმნა, სახეცვლილება. 10. ამერიკელი ენორტეობორი, ფიქმ „ილისის“ დამწველი. 11. ძველი თხილიხის ტრანსპორტი. 12. სასოფლოებრივი და პოლიტიკური ბრძოლის ხერხები. 15. შირბითი ასოთა აღნიშვნა, რომლებიც მიეკუთვნებოდა აქვს წიგნების ამო თუ იმ განყოფილებას. 16. აფრიკის სახელმწიფო. 17. ხანალო თეატრის სახეობა შუა საუკუნეების დას. ევროპაში. 22. საყოველი ტაძრის მღვდელი კათოლიკური ეკლესიაში. 23. კათოლიკე მთავარი მონაწილე წინამძღვარი. 24. ე. სიმონის ნაწარმოებს ბერისწავი. 25. რამხე დარჩეს საეკლესიო, რომელსაც შევივეს რთულ სადავა შემოხვევაში. 26. ქართული ბურთობიძე-რების ანაშნული თელავის რაიონში. 29. ალვისხე. 31 ვაჭრისება, კავშირი ორი შონაქმული სახელმწიფოს ერთ-ერთი შუვის შუთარობით და კათოლიკურ და შართლმადიდებელი ეკლესიებისა რომის პაპის შუთარობით.

შეადგინა ციდილა აბაშუქაძე

6138/52

